ISSN 1736-6739

HARJU ELU

Maakonnaleht aastast 1944

Loe ja kommenteeri www.harjuelu.ee

Nr 46 (1704) Reede 13. november 2009 Hind 12 krooni

■ Rannarahvas taastab kultuuri. LK 3

■ Omavalitsusjuhid paigas. LK 5

■ Palju sina tekitad jäätmeid? LK 10

“Dopingu võtmist näinud ma ei ole.”

SVEN REINTAK, LK 8

Kadri Tillemann. Regina Lilleorg

Keila vallajuht vahetas nime

■ Keila vallavanem Kadri Kreisman kannab oktoobri lõpust uut, abiellumisega saadud perekonnanime Tillemann.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Omavalitsuse koduleheküljel, dokumentides ja ametlikus suhtlemises on kirjas, et vallavanem on Kadri Tillemann. Kas tõesti on Keila vallas pärast valimisi vallajuhti vahetatud?

Tegelikult on tegemist ikka ühe ja sama inimesega. “Suvel abiellusin. Paar nädalat tagasi sain ka nime,” ütleb Kadri Tillemann. Siiski pole kõik veel uue perenimega harjunud ning kutsuvad teda aeg-ajalt Kreismaniks. Naine ise sellest numbrit ei tee.

Kadri Tillemann valiti esmakordselt vallavanemaks 2005. aasta 10. märtsil. Tagasi valiti ta tänavu 4. novembril.

Kose valimispettuses leiti kahtlustatav

■ Põhja politseiprefektuur ja ringkonnaprokuratuur uurivad, kas Kose vallas rikuti valimis- ja hääletamisvabadust. Eelmisel nädalal sai kahtlustuse 1976. aastal sündinud mees.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Kose valla eelhääletusel võidi rikkuda valimisseadust ning asja asus uurima politsei. Põhja ringkonnaprokuratuuri pressinõunik Maria-Elisa Tuulik rääkis Harju Elule, et kriminaalasi alustati karistuseadustiku paragrahvi alusel, mis käsitleb valimis- ja hääletamisvabaduse rikkumist.

Nädala lõpus sai aga Tuuliku sõnul kahtlustuse valimis- ja hääletamisvabaduse rikkumises 1976. aastal sündinud mees. Rohkemat pole pressinõuniku kinnitusel asja uurimise käigu kohta midagi lisada.

HARJUMAA MUUSEUMIS ON VÄLJAS OMAPÄRANE NÄITUS

Möödunud aegade pesu toodi kapist rahvale näha

■ Nädalapäevad on Harjumaa muuseumis olnud võimalik vaadata naiste ja meeste rohkem või vähem peenemat aluspesu.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Kapist on välja kraamitud korsetid, särgid, sukahoidjad, pikk pesu, öömütsid ning muud riietusesemed, mida rahvas 20. sajandi esimesel poolel kandis.

Pesunäitus on muuseumiaasta väljapanekutest viies. Varem on maakonnamuuseum näidanud enda kogude klaasnõusid, peakatteid, metallnõusid ning portselan- ja savinõusid. Viimase näitusena saab vaadata naiste- ja meestepesu. Valiku tegi muuseumi peavarahoidja Mall Siniveer, näituse kujundas Kätlin Janson.

Väikeses näitusesaalis on pesu kandmas nii naismodellid kui ka mehed. Klaasi taga näeb möödunud sajandialguse moraali mõistes ülinapilt riietatud daame. Samas kõrval vaatavad huvilisi pika särgi ning pikkade aluspükstega talumehed. Vitriinidel on korsetid, sukahoidjad, särgid, alusseelikud ja muud vidinad, millesse ennast riietati.

Peenem näputöö

Klienditeenindaja Ellen Hiiesalu, mida uudistajad kõige enam pärivad? Kas seda, miks 20. sajandi alguse naised nii kaetud olid? Või seda, miks pole näha push-up rinnahoidjaid, bikiine ja stringe? “Seda just ei uurita. Aga eriline vaatamisväärsus on üks nööri taga istuv mannekeen. Viimane kannab poolpikki pükse, millel on aga jalgevahe lahti lõigatud,” osutab Hiiesalu istuvale mannekeenile. Muuseumirahvalt uuritakse: kuidas said naised sajandi alguses oma asju ajada? “Aga see oli selline aeg,” ütleb Hiiesalu.

Pilku püüab vasakpoolsem daam. Viimane kannab peas öömütsi. Soengu ja selle laitmatu väljanägemise eest hoolitsemine oli iga daami auasi.

Loomulikult uurivad nii suured kui väikesed peent näputööd. Sest pitse, satse, tikandeid ja kante on naiste pesul ülevoolavalt palju. “Toonased naised lasid enda näppudel väga nobedalt käia, et aluspesu oleks peen. See näitas oskust,” seletab Hiiesalu.

Mehed tagasihoidlikud

Aga meestepesu? Kas sellel olid ka peened sitsid ja satsid? Või oli see hoopis tagasihoidlikum? “Meestel ei olnud nii peeneid riideid. Natuke on neil ilupaela kasutatud, kuid väga vähe,” seletab Ellen Hiiesalu.

Näitusel on väljas Harju-Risti mehe pikk riidest aluspesu. Viimane on pärit 20. sajandi alguskümnendist. Taolist pesu kanti veel 20. sajandi 50ndatel aastatel. “Vanemad mehed seda kandsid. Aga kui nad kadusid, siis lõppes ka pika pesu aeg.”

Kas ja kui palju käib näitusel rahvast? “Eelmisel pühapäeval käis inimesi rohkem. Nädala sees on vähe. Aga näitust saab vaadata 10. jaanuarini,” ütleb Hiiesalu.

TEAVE

Pesu ja selle tegijad

- Korsett oli moes 14. sajandist kuni aastani 1790. See taasavastati 19. sajandi keskel. 20. sajandi alguses oli moes pikk korsett, hiljem asendasid seda sukahoidjad, pihikud ja alusseelikud.
- Aluspükse peeti kaua härrasrahva peenutsemiseks ning luksuseks. Naised, kes neid kandsid, olid mõne arvates kerglaste elukommetega. Laiemalt tulid aluspüksid moodi 20. sajandi alguses.
- Osa näituse kollektsioonist on valminud Olga Amanda Leinemanni (1894-1984) käsitööna. Naine sündis Harju-Ristil ning elas enne Esimest maailmasõda Peterburis. Seal õppis ta käsitööd ja töötas lapsehoidjana.
- Vaata ka: www.muuseum.harju.ee

Poolpikki pükse kandvad mannekeenid tõmbavad pilke. Külastajad uurivad, kuidas naised sellega omi asju ajada said. Allar Viivik

UUDIS

“Estonia” teater. Lembit Peegel

Harjumaa Balli piletid on müügil!

■ Kuueteistkümnendat korda toimuv traditsiooniline Harjumaa Ball leiab aset Estonia teatrimajas 30. detsembril.

Kell 18 algava balli piletid on harjumaalastele müügil Rahvusooper Estonia kassas. Harjumaa balli avavalsi esitab Politseiorkestri Bigband, kus solistiks on Gerli Padar.

Lisaks esitavad Rahvusooper “Estonia” orkester, koor ja balletitrupp operetikavaga “Viin – mu unistuste linn!”. Villu Veski ja Tiit Kalluste swingband koos Marko Matvere, Janne Ševtšenko, Triinu Leppikuga toovad lavale jazzi- ja tantsukava Raimond Valgre muusikale “Suudlus Kuuvalgel”.

Rohkete esinejatega meeleoluka aastalõpuürituse kavaga saab tutvuda Harju Maavalitsuse kodulehel www.harju.ee. Piletihinnad jäävad vahemikku 175 kuni 500 krooni. (HE)

Noortekeskuste toetuseks jaotati 830 477 krooni

Avatud noortekeskuste programmide toetuseks jaotas Harju maavanema poolt moodustatud komisjon Harjumaal laiali 830 477 krooni. Kokku hinnati toetuse vääriliseks 20 projekti.

Suurima rahalise toetuse, 92 000 krooni, pälvis Kuusalu vallavalitsuse projekt “Ära tule meie külla süstima 2”. Enim erinevaid toetavaid projekte, kokku neli, viib ellu Tallinna Noorsootöö Keskus.

Avatud noortekeskuste projektikonkursi korraldamise eesmärgiks on aktiviseerida noorsootööd kohaliku omavalitsuse tasandil. Projektitoetuste eraldamiseks korraldati maakondlik projektikonkurss, mille viis läbi maavanema poolt moodustatud komisjon.

Projektikonkursi tulemused asuvad Harju Maavalitsuse kodulehel www.harju.ee. (HE)

MAAVALITSUSE VEERG

Jaan Mark
Harju Maavalitsuse maaosakonna juhataja maavanema ülesannetes

Kaunis kodumaa algab kaunist kodust

Emadepäeva kõnes, aastal 1997, kuulutas president Lennart Meri välja kodukaunistamise aasta, mille üheks eesmärgiks oli parimate kodukaunistajate auhindamine. Tänaseks on saanud sellest traditsioon. Eile toimus Harjumaa kauni kodu konkursi parimate tänuüritus. See, et üks idee on nii pikalt kestnud, elujõus ja üha laienenud, näitab, et selles on iva.

Maavalitsuse ametnikel on aeg-ajalt põhjust otsida häid kinke oma külalistele ja tihti on abiks olnud just kauneid kodusid tutvustavad raamatud. Muidugi on siinkandis võrratu loodus ja palju ilusaid vanu maju, mõisaid ja losse, rääkimata laulupeost. Midagi aga on neis piltides kaunitest kodudest, mis räägib rohkem kui pilt ise. Julgen väita, et see on meie tänase päeva kultuur. Meie kodud kannavad ühtaegu meie väärtushinnanguid, eelistusi ja igapäevaelu. Neilt on võimalik lugeda täna Eestis elava inimese kohta rohkem, kui annab edasi kaunis looduspilt ja kindlasti on need pildid retrospektiivis meile endile veelgi huvitavamad.

Kui meie Saksamaal käies imetleme seal saksa põhjalikkusega korrastatud koduõuesid ja taluarhitektuuri, Rootsis punaseid katuseid või Šveitsis maalilisi mägikülasid, ei oska me võib-olla näha oma kodude erilisust. Muidugi algab kõik peremehe soovist kodu kena hoida.

Usun, et samamoodi võiks šveitslasi ahhetama panna meie rannakülade idüll ja itaallast meie metsatalud. Eestis ringi käies on näha, et üks kena õu paneb terve küla ilu nimel pingutama. Hoolitsetud kodu on nagu hea haigus. Naabrist parem olla on meile omane – siin on sellele positiivne väljund.

Harju maakonna kaunimaks külaks on Maidla küla Saue vallas.

Harju maakonna kaunimaks külaks on Maidla küla Saue vallas. Lugejail soovitaks sinna põigata ja vaadata, mis selle küla kauniks teeb. Tahaks uskuda, et naaberkülad asja nii ei jäta ja end veel kenamaks vuntsivad. Positiivne võistlejahing siinkohal oleks meile ülimaks uhkuseks. Tavaliselt reklaamime oma kaunist ja puutumata loodust, aga tegelikult on meil põhjust kuulutada ka oma ilusaid külasid ja aleveid. Kena oleks, kui Maidlal oleks põhjust rohkelt turiste oodata.

Kaunis Eesti kodu 2009 raames maakondlikule konkursile esitasid 18 omavalitsust, sealhulgas neli linna, kokku 16 eramut ja 3 korteriühistut, 10 maakodu ja 11 ühiskondlikku hoonet või ettevõtet. Sel aastal valiti Harjumaa kauneimaks Keila linn, kes on mitmel korral kaunima omavalitsuse tiitlile pretendeerinud. Tänavu valiti ka heakorrastatud ümbruse ja läbimõeldud haljastusega ettevõtteid. Esikoha saanud Nurga puukool koos liigirikka arboreetumiga on eeskujuks kõigile, kel huvi aianduse vastu.

Kodu on meie kindlus, nii oli Kiilis asuv esikohakodu, korruselamute "süles" peituv eramuaed nutikalt kujundatud ja puhkenurk privaatsust pakkuv. Kauneim maakodu oli Reieri talu, mis sarnaselt paljudele Harjumaa põlistaludele on surutud pealetükkiva kinnisvaraarenduse haardesse, kuid siiski jäänud omanäoliseks. Ilu on vaatajate silmades ja kauneid ja veel kaunimaid kodusid on kindlasti rohkelt.

Väga paljud meie seast ei kipu kunagi oma kodu näitusele panema – kuigi paljudel juhtudel peame seda just kõige ilusamaks ja paremaks kohaks. Kauni kodu otsimine teenib tegelikult suurt ja ilusat eesmärki, mille puhul oleme võitjad kõik. Korras ja ilus kodu on visiitkaart meie külalistele ja uhkuseks meile endile. Kaunis kodu tähendab vastutust oma elukeskkonna eest ning annab kamaluga positiivseid emotsioone – kokku tuleb kaunis Eestimaa. Tänan veelkord võitjaid ja soovin harjulastele ka edaspidiseks jaksu oma kodude ja külade kordategemisel ning kaunistamisel.

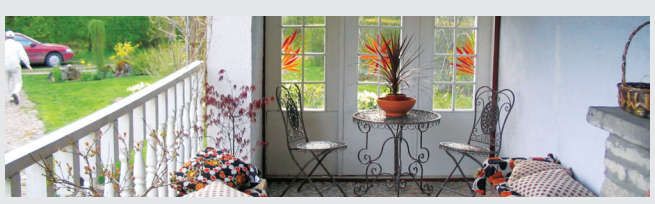

Harju Elu 13.11.2009

Kivi või vesi?

Tänases ajalehenumbris kirjutab Tuhala Looduskeskuse direktor Ants Talioja murelikult kuulsa Tuhala Nõiakaevu tulevikust.

Plaanitavad paekarjäärid Nabala paekivimaardla aladele ähvardavad rikkuda kohaliku veerežiimi. Üle Euroopa kuulsa Nõiakaevu jaoks tähendaks see kurba ja kuiva lõppu.

Kuid paekivi kaevandamine Nabala aladel ei mõjutaks Talioja sõnul vaid kohalikke majapidamisi, kelle kaevud veest kuivaks jääksid. Maa-aluste jõgede võrgustik, mida Talioja koos geoloog Rein Hansteiniga uurinud on, ulatub Tallinna piirini. Täpsemalt – Ülemiste järveni.

Et keskkonnamõju hindamise programmi autorid eiravad järjekindlalt Hansteini ja Talioja maa-aluste jõgede uuringuid, pole kaevandamise mõju veerežiimile ka kindlaks tehtud. Kuivõrd Nabalasse plaanitakse rajada rohkem kui üks kaevandus, peaks hindama ka kaevanduste koosmõju, ent sellest pole huvitatud kaevandusfirmad.

Seega – kivi on hädasti vaja, kuidas ja kuhu vesi edaspidi voolama hakkab, on teisejärguline küsimus.

Kahtlemata keevad taoliste probleemide puhul tunded üle. Eelkõige kohalikel elanikel, kes näevad kaevandustes oma kodurahu rikkujat.

Müra, tolm, kõikumised veetasemes ja ebakindel tulevik – taoline perspektiiv ärritaks meist igaüht.

Kohalike elanike hädakisa on jõudnud kaugele ning ei rauge kindlasti ka tulevikus. Nad lihtsalt ei ole nõus loobuma sellest elukeskkonnast, kus nad on harjunud elama.

Elanikega on samal nõul ka kohalikud omavalitsused – nii Kose, Saku kui Kiili vallas on moodustatud või moodustamisel maastikukaitsealad.

Selleks ikka, et kaevandamist vältida.

Kui vaadata olukorda läbi hirmunud kohaliku silmade – tuleb ettevõtja, võtab kivi ja viib kaasa vee – siis on kerge piirkonna elanikega nõustuda – Nabala maardla tuleb rahule jätta. Vähemalt niikauaks, kui kaevandajate kasutuses on tehnoloogia, mis võimaldab ohutult vee alt kivi kaevandada; niikauaks, kuni on aladel viidud läbi põhjalikud uuringud, mis näitavad puust ja punaselt – kaevandamine siinkandis on täiesti ohutu. Kivi saab kätte ja vesi jääb alles.

KÜSITLUS

Täna on reede ja kolmeteistkümnes. Millist mõju see kombinatsioon Teile avaldab?

Helle Vaga
Raasiku rahvamaja juhataja

Mõned kardavad seda päeva, aga minu jaoks on see hea päev, isegi õnnepäev. Mul on lihtsalt niisugune kogemus, et see toob õnne. Oli juhus, et kui läksime õega koos autosõidueksamit tegema, oli 13 ja reede. Ja süsimust kass jooksis ka enne eksamit üle tee! Mõtlesin, et põrun, aga tegin sõidueksami esimese raksuga ära! Autost välja tulles lausa kummardasin, nii raske oli emotsiooni varjata. Jah, mina usun, et see päev toob õnne.

Ants Aaman
Taluperemees

Kui olin 18-aastane, sõitsin reedel, 13. juulil mootorrattaga vastu puud. Kiiver hoidis ära halvima, ometi oli pauk nii vägev, et olin terve päeva koomas. Terveks eluks meelde jäänud õnnetus. Aga natuke õnne oli seeläbi kah – pääsesin avarii tõttu vene kroonust.

Nii et olen nüüd natuke ebausklik – see kuupäev määras mu edaspidises elus vägagi palju. Midagi tõsist ma sel päeval ette ei võta.

Sven Reintak
Keila elanik

Horoskoobid mind ei huvita. Küll ma usun millessegi. Kuid mis see on, seda ma ei oska öelda. Ilmselt mingid kaitseinglid ikka on.

Aga reede ja 13. kuupäev on ikka ja alati tavaline päev. Jututeemana on huvitav, kuid ei enamat. Tänavu plaanin minna lastega Saku suurhalli dinosauruste näitusele. Saame ilmselt positiivse elamuse ja ilusa päeva.

Raimo Kummer
Rae valla elanik

Minu jaoks on 13. ja reede päris õnnelik päev – just sellisel kuu- ja nädalapäeval sündis mul poeg. Aga eks tema saab küll tulevikus oma pahandusi välja vabandada faktiga: kõik sai alguse sellest, et sündisin 13. ja reedel... Ebausklik ma kuupäevade suhtes ei ole ja mingeid rituaale reedel ei tee.

Toomas Tõnise
Aegviidu volikogu esimees

Õnneks on elutempo nii kiire, et ma ei jõua elu mõtte üle aru pidada. Aga eks see päev sümboolne on. Seda seostatakse küll templirüütlite ning paljude teistega. Aga minule on see nagu iga teine. Ning siiani on kõik reeded ja 13ndad läinud õnnelikult.

Meelis Tinno
Soomes tööl

Ei ole ebausklik. Kui vähemalt selle kombinatsiooni peale mõelda, siis tekib kummaline tunne. Aga no ei mängi rolli minu elus taoline ebausk. Kas on 12. või 13. kuupäev, laupäev või reede, see ei oma minu jaoks küll tähtsust. Mul on muud usud.

KIRJAD

Kehra tõusis liidriks

Eesti 2009. aasta koroona võistkondlike karikavõistluste 2. etapp Raasiku hubases rahvamajas toimus paljudele koroonamängijatele harjumatute mõõtmetega laual. Nimelt on 2. etapil kasutusel rahvusvahelistel võistlustel kasutatav nö läti laud, mis on veidi väiksem, samas hoopis suuremate aukudega. Ehkki mäng tundub sellisel laual kergem, on ka igal veal oluliselt suurem kaal ning reeglina panevad meistrid sellel laual veelgi stabiilsemalt oma paremuse maksma. Avavoorudest asus koduseinte toel liidriks Peningi I võistkond, kuid lõpu eel tuli neil vastu võtta kaks valusalt nappi kaotust konkurentidelt ning Kehra I võistkond mööda lasta. Kaotuseta ei jäänud seekord keegi, sest läti laual väga tugev Kehra I kaotas üllatavalt suurelt 3:7 põhiliselt eesti laual mängitavat koroonat harrastavale ning avaetapi järel liidrikohta hoidnud Ring I-le. Ring I kaotas omakorda nii Peningi I-le kui ka Tirtsu võistkonnale ning pidi seetõttu liidrikoha Kehra I võistkonnale loovutama. Kehra I võistkond juhib 2 etapi kokkuvõttes täpselt 100 punktiga, 97 punkti on kogunud Ring I, 93 punkti Peningi I ja 92 punkti Raasiku-etapil 3. koha võitnud Tirtsu võistkond.

Mängijatestki oli laudadel järjestus väga tasavägine. Vaid naiste laual Gerli Aver (Peningi I) ja meeste 3. laual Elmo Haav (Ring I) suutsid kaotuseta jäädes koguda 14 punkti ja oma laud kindlalt võita. Meeste I laual kogusid 13 punkti Allan Vaupere (Kehra) ja Janek Jaškov (Peningi I), koefitsient eelistas kogenud kehralast. Meeste II laual kogusid 3 meest 10 ja 3 meest 9 punkti ning üllatavalt kindlat mängu näidanud Hardi Juksaar (Peningi II) teenis esikoha, talle järgnesid Kaupo Helm-Rosin (Kehra I) ja Gennadi Terri (Ring I). Meeste III laual järgnesid Elmo Haavale 12 punkti kogunud Leo Tagam (Ring III) ja 11 punktiga Ants Verk (Kehra I). Meeste 4. laual tegi meestele ninanipsu Andrea Uustulnd (Tirts), kes kogudes 13 punkti, edestades kõiki mehi. Meeste au päästis samal laual samuti kaotuseta jäädes Koit Paulus (Kehra II), kuid tema tüüris rohkem mänge viigisadamasse. Ka naiste laual olid laua parimate hulgas kehrakad, sest Gerli Averile järgnesid 13 punktiga Valve Nurmepuu (Kehra II) ja 11 punktiga Irina Kolk (Kehra I).

Eesti 2009 aasta edetabelis vahetus tänu sellele võistlusele liider. Ehkki nii Andrea Uustulnd kui ka Gerli Aver said lauavõidu eest võrdselt 35 punkti, möödus Gerli (616 p) Andreast (613 p). Meeste edetabelis hoiab praegu liidrikohta veel Kaupo Helm-Rosin 596 punktiga, kuid möödumisvõimalused on olemas veel 584 p kogunud Allan Vauperel, 584 punkti omaval Aleksander Michelisel (Peningi) ja 580 punkti kogunud Mihkel Lepistil (Tirts).

GUIDO TREES

NÄDALA PLUSS JA MIINUS

EUROOPA PARIM ÕPIK LOOLT
Euroopa parima õpiku autor on Loo kooli õpetaja Tiiu Kivirähk, kelle "Käsitöötuba 2" võitis auhinna Frankfurdi raamatumessil.

SEAGRIPI PAANIKA
Vaatamata sellele, et tavaline gripp tapab rohkem inimesi, räägitakse meedias vaid seagripi ohtudest.

TULEMAS

Reede, 13. november

- Laagris, Tamro Eesti OÜ ruumides kell 10 Verekeskuse doonoripäev.
- Keila Kultuurikeskuses kell 13 Harjumaa koolinoorte vokaalansamblite festival.

Laupäev, 14. november

- Harku vallas Rannamõisa kultuuriküla territooriumil kell 11 koristustalgud.
- Tabasalu Ühisgümnaasiumi saalis kell 11 Harjumaa klaveriõpilaste eesti muusika konkurss.
- Kostivere Lasteaia saalis kell 10 kasutatud lasteriiete laat – kirbukas!
- Prangli Rahvamajas kell 10 Mardilaat.
- Aruküla Rahvamajas kell 17 perepäev.
- Kiili rahvamajas kell 20 peoõhtu. Esineb "Ivette Trio".
- Loksa Kultuurikeskuse saalis ansambel Lindpriid kavaga "Sügis südames".
- Neeme Rahvamajas kell 18 Kinobuss. Film "Disko ja tuumasõda".

Pühapäev, 15. november

- Viimsi Huvikeskuses kell 11 Kribu-krabu turg: kasutatud asjade täika – kõik müügiks!
- Saku Huvikeskuses kell 11 Jõulutäika.
- Keila Kultuurikeskuses kell 17 ansambel Noorkuu kontsert "Lapsepõlve laulud".

Keila jõel tabati ahinguga röövpüüdja

TEAVE

■ Möödunud nädalavahetusel tabati Keila-Joal lõhepüüdja, kelle saagiks langes 8-kilone emalõhe, kes ei jõudnud kudemist lõpetada. Seaduserikkuja saadi kätte tähelepaneliku mööduja ja keskkonnainspektorite ühistöös.

Kaia Roots
kaia@harjuelu.ee

Ahingumehe avastas Põhja Politseprefektuuri politseiametnik (nimi toimetusele teada) töövälisel ajal.

"Ilm oli mõnus ja läksime naisega Keila-Joa parki jalutama – vaatasin, mees sebib agaralt jõe ääres, kus tal ei tohiks olla mingit toimetamist," rääkis mees. Politseiametnik pidas seaduserikkuja kinni ning teavitas keskkonnainfo telefonil inspektorit, kes kohale tuli ning seaduserikkujaga edasi tegeles.

Kolm rikkumist korraga

Kurikael tabati laupäeval, kella 14.30 paiku.

"Praegusel kudeajal on meil valve väljas ja tihe töö käib, teeme ka koostööd piirivalvuritega ja politseinikega. Ka samal päeval toimus kontroll kell 6 hommikul ja keskpäeval. Kuna öösiti käib samuti tõsine valve, tegutseski röövpüüdja keset päeva," selgitas keskkonnainspektsiooni vaneminspektor Rein Sünt.

Ahingumees rikkus korraga kolme paragrahvi. Esiteks püüdis mees kala ahinguga, mis on keelatud püügiriist, teiseks püüdis keeluajal ning kohas, mis on püügiks aastaringselt keelatud.

Paadunud kurikaelad

Tegemist on inspektoritele juba teada-tuntud seltskonnaga, kellega varemgi muret on olnud. Ahingumehegi puhul oli tegemist paadunud röövpüüdjaga, tema hingel oli ka varasem, oktoobrikuust pärit karistus.

"Tegemist on kohalike elanikega, seal käivad kaks punti – üks 5-6-liikmeline eestlaste punt, kust oli ka tabatud mees pärit ning umbes sama suur venelaste seltskond," rääkis Sünt.

Sünti sõnul on tegemist ametlikult töötu mehega. Salapüügile ei vii aga mitte niivõrd vajadus kodust söögilauda katta, vaid ikka eelkõige kalastuskirg ja saamahimu.

"Sellised mehed on nagu vargad – see on nagu haigus, kihk tuleb peale ja ikka minnakse," tõdes Sünt.

Ka röövpüüdja tabanud politseiametnik avaldas imestust, et kohalik mees, kes täpselt teab, kus ja kuidas võib püüda, nii nahaalselt tegutses.

Menetlus käib, süüdimõistva otsuse korral võib kala kilohind röövpüüdjale üsna kõrgeks kujuneda. "Trahv võib üldmenetluse korras ulatuda 18 000 kroonini," ütles Sünt.

Röövpüüdjad – suurimad rikkujad

- Sel aasta I poolaastal on keskkonnainspektsioon fikseerinud Harjumaal 311 rikkumist, neist suurem osa, 214, on seotud kalapüügiga.
- Kalapüügi osas on suuline hoiatus tehtud 13 isikule, hoiatamismenetluse käigu on trahvitud kaht isikut, kiirmenetluse korras on trahvi saanud 168 inimest.

See 8-kilone emalõhe kudeda ei jõudnudki, enne sattus ahingu haardesse. Keskkonnainspektsioon

Rannarahva Koja esimesel koosolekul tutvustas Riina Aasma (laua otsas) koja mõtet. Alar Mik

MERI ON ELUSTIIL JA MÕTLEMISVIIS

Rannarahva Koda loob mereportaali

■ 1. mai mõttetalgutel sai Viimsis alguse Rannarahva Koda, mille eesmärgiks on hoida üleval merendusteemat, väärtustada ja taastada merekultuuri. Tänaseks on koda esimesed konkreetsed sammud astunud ja täpsed eesmärgid üles seadnud.

Kaia Roots
kaia@harjuelu.ee

Rannarahva Koda on avatud kõigile, kellele merendusteema südamelähedane, piiranguid ei seata ei vanuse ega elukutse osas. Praeguseks on kojaga ühinenud ka mereäärsete kohalike omavalitsuste ja ettevõtete-külade esindajaid.

Esimese nö "äratuskellana" korraldas Rannarahva Koda augusti lõpus muinastulede öö, et tuua inimeste teadvusesse merelähedus ja meelitada inimesed mere äärde.

"Kuigi tegemist oli praktiliselt nulleelarvega üritusega, siis tulid inimesed väga hästi sellega kaasa – ilmselt oli pinnas, millele seeme langes, viljakas," ütles koja üks eestvedajaid Riina Aasma.

Mitte vaid supelrand

Aasma sõnul seostub tänapäeval meri enamikule inimestest eelkõige kuuma suvepäeva ja supelrannaga. Mere võimsus, austus mere vastu, selle tähendus igapäevaelus ning tunne, et elame mereriigis, on aga hakanud kaduma. Just nende väärtuste taastamise nimel Rannarahva Koda tegutseb.

Koda tahab koostöös mereblog.com-iga luua Eesti suurima mereportaali, kus lisaks merendusalasele infole saaks teavet mereäärsetest piirkondadest laiemalt.

"Koja rolliks saab olla eekõige info kogumine, töötlemine ja edastamine," sõnas Aasma.

Mured kaardile

Rannarahva Koda on hakanud kaardistama merendusega seotud kitsaskohti.

"Eestil ei ole enam kaubalaevugi – on Tallinki laevad ja mis veel?" tõi Aasma välja ühe probleemi. "Laevastiku puudumine on üks põhjusi, miks meie mereharidus pole väga popp – paljud merekooli lõpetajad peavad minema kaugele tööle. Eesti laevad ei sõida Eesti lipu all – siin on põhjuseks seadusandlikud küsimused. Rannakalureid pole palju alles jäänud. Muresid jagub."

Suurimaks probleemiks peab Aasma tõsiasja, et Eesti merendusel puudub korralik strateegia, visioon, kuhu jõuda ning eesmärgid.

Sadamast ei piisa

Aasma sõnul on väikesadamad üsna kehvas seisus, kuid neid hakatakse vaikselt taastama ja korrastama.

"Samas sadamast üksi ei piisa, et inimesi sinna meelitada – sadama ümber peab ka midagi olema – infrastruktuur, kohvik, majutus, poekene – kogu süsteem, et inimene sinna piirkonda tahaks meritsi tulla," selgitas Aasma. "See on omaette majandusharu, tohutu potentsiaaliga, mida pole veel ära kasutatud."

Suurema ettevõtmisena plaanitakse ka rannaaalade koristusaktsiooni.

TEAVE

Rannarahva Koda ootab osalema

- Rannarahva Kojaga võivad ühineda kõik, kellele merendusteema on südamelähedane, ametit või vanust ei küsita.
- "Meie seas on tõeliselt väärikaid, enam kui 80-aastaseid mehi, kellel on merendus veres ja noori, kes on kurtnud, et miks kooli tööõpetuses peab ikka lõikelaudu meisterdama, kui võiks õppida midagi praktilisemat paatidest," sõnas Aasma.
- Samas löövad kaasa ka siseveekogude ääres elavad inimesed: Peipsi, Võrtsjärve, Emajõeäärsed elanikud.
- Huvilised võivad ühendust võtta: riina@viimsivald.ee.

HARJU ARV

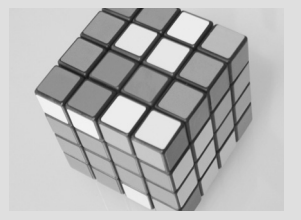

2

- Kosel peetud Eesti meistrivõistlustel Rubiku kuubiku lahendamises püstitati 2 maailmarekordit.

LÜHIDALT

Politsei tabas Keilas 15 roolijoodikut

Lääne-Harju politseiosakond koostöös piirivalvuritega kontrollisid esmaspäeva hommikul Keilast väljuvatel teedel sõidukijuhtide joovet. Kolm ja pool tundi kestnud politseioperatsioonil tabati kokku 15 alkoholi tarvitanud sõidukijuhti, kelle hulgas oli ka kaks bussijuhti. (HE)

Harjumaa lapsed. Kaia Roots

Oktoobris sündis Harjumaal 159 last

Oktoobrikuus registreeriti Harju Maavalitsuse perekonnaseisuosakonna andmetel 159 lapse sünd, see on kuue võrra rohkem kui septembris, mil registreeriti 153 sündi ja 24 võrra rohkem kui 2008. aasta oktoobris, mil registreeriti 135 sündi. Poisse sündis 79 ja tütarlapsi 80. Surmaakte koostati kokku 75. Lahkunute keskmine vanus oli 76,5 aastat. Mehed elasid keskmiselt 70-, naised 83-aastaseks. (HE)

Võlausaldaja nõuab Horizoni pankrotti

OÜ Lignator Logistika esitas läinud reedel Harju Maakohtule avalduse, milles taotleb Horizon Tselluloosi ja Paberi ASi pankrotti. Lignator Logistika teatel tingis pankrotiavalduse esitamise Horizoni pikaajaline võlgnevus tarnitud tooraine eest.

Pankrotiavalduse aluseks oleva nõude suurus on ligikaudu 3,5 miljonit krooni ning see põhineb alates selle aasta juulist tasumata arvetel. (HE)

SDE`le ei meeldi Pakri tuumajaama idee

Sotsiaaldemokraatide fraktsioon saatis peaminister Andrus Ansipile kirja, milles teeb ettepanku peatada protsess, mille eesmärgiks on rajada tuumaelektrijaam Suur-Pakri saarele.

"Pakri saarte puhul on tegemist haruldase killuga Eesti-maast," ütles sotsiaaldemokraatide fraktsiooni liige Mark Soosaar. "Seal asuvad looduskaitsealad, mille säilitamine tuumajaama ehitamise korral pole võimalik." (HE)

PRIA

PRIAst saab toetust kalanduspiirkondade säästvaks arenguks

10. detsembrini võtab PRIA vastu projektitoetuse taotlusi nendelt kalanduspiirkondade tegevusgruppidelt, kes on oma piirkonna arengukava juba heaks kiitnud ning rakendanud selle elluviimiseks vajalikud kohapealsed toetusmeetmed.

Euroopa kalandusfondi meetme 4.1 "Kalanduspiirkondade säästev areng" eesmärk on aidata kaasa rannakalanduse piirkondade majanduslikule ja sotsiaalsele arengule, arvestades piiratud kalavarudega. Kalanduspiirkondi on Eestis kaheksa, neist kuus mereäärsete ja kaks sisevete (Võrtsjärve ja Peipsi) kalandusregioonide jaoks.

"Toetusskeem meenutab maaelu arengukava LEADER-meetme oma," ütles PRIA kalandustoetuste büroo peaspetsialist Angela Annilo. "Esmalt koostavad kohalikke ettevõtjaid, omavalitsusi ja mittetulundusühendusi koondavad tegevusgrupid piirkonnale arengukava, valivad ise selle elluviimiseks vajalikud toetusmeetmed, kuulutavad ise välja taotlusvoorud projektitoetuste taotluste esitamiseks, annavad laekunud taotlustele esmase hinnangu ja edastavad arengukavaga sobivad ja sisult vajalikud projektid PRIA-sse," kirjeldas Annilo.

Praegu ongi alanud esimene projektitaotluste PRIA-sse toomise periood. Projektitaotlust saavad esitada ettevõtjad, mittetulundusühingud-sihtasutused (MTÜ, SA) ning kohalikud omavalitsused, kes plaanivad tegevusi selles piirkonnas, mida arengukava hõlmab.

Arengukavad on valmis ja esimene projektide esitamise taotlusvoor möödas või käimas kolmel tugigrupil kaheksast: Võrtsjärve ja Peipsi kalanduspiirkonnal ning MTÜ-l Saarte Kalandus Saaremaa regiooni kohta.

Toetatavate tegevuste loetelu on pikk ja mitmekesine: kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamine, kalandustoodete töötlemine ja turustamine otse tarbijale – ehitised, seadmed, tootmisliinid, vee- ja elektrivarustus; rannakülade korrastamine ja kalandusega seotud turismi arendamine, olmehoonete ehitamine kaluritele, jäätmekäitlus, käsitöö ja palju muud.

Toetuse suurus sõltub sellest, kas taotlejast ettevõtja, MTÜ või SA kuulub kalandussektorisse või mitte ning sellest, millise tegevuse tarvis toetust taotletakse. Eraldi toetusemäärad ja abikõlblikud tegevused on ette nähtud kohalikele omavalitsustele ning nende üksustele. Maksimaalne toetus ühe taotleja kohta on 3 miljonit krooni kalendriaastas ning 7 miljonit krooni kogu programmperioodi (2007-2013) kohta.

PRIA kontrollib piirkondade esindajate edastatud taotlusi ning teeb toetuse määramise otsused hiljemalt märtsikuu lõpuks 2010. Edaspidi hakkame kalanduspiirkondade säästva arengu toetusmeetme projektitaotlusi vastu võtma kord kvartalis – veebruaris, mais, augustis ja novembris.

Euroopa Kalandusfondi (EKF) Eesti arengukava toetusmeetmete vahendusel jõuab aastatel 2007-2013 kalandussektorini 1,76 miljardit krooni, tänavuses EKFi eelarves on raha 277 mln krooni. (PRIA)

FOTOLUGU

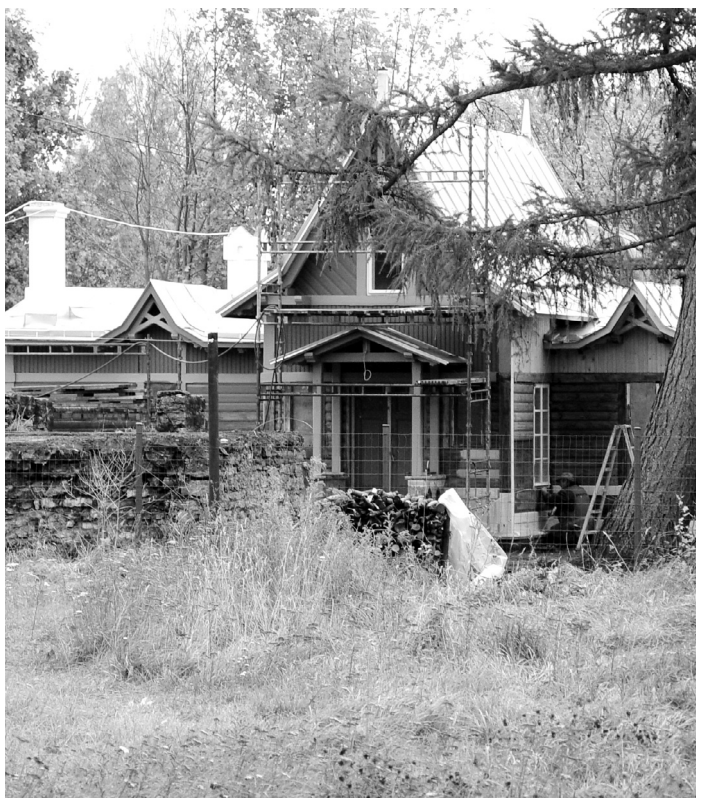

KUJUR ADAMSONI MAJAKE SAI TUULELIPU
Kevadest restaureerimisel olev kunstnik Amandus Adamsoni suveateljee (pildil) Paldiskis oli neljapäeval huvilistele vaadata. Ühtlasi sai tuleval aastal valmiv ateljeemuuseum tagasi restaureeritud tuulelipu. Lahtiste uste päevaga tähistati kujur Adamsoni 154. sünniaastapäeva. (Allar Viivik)

Üle Euroopa kuulus Nõiakaev jääks paekaevanduste rajamise korral tõenäoliselt kuivale. Regina Lilleorg

KAEVANDAMISE MÕJUD ULATUVAD ÜLEMISTE JÄRVENI

Kas Tuhala Nõiakaev kuulub hävitamisele?

Möödunud nädalal kogunes Tammiku lubjakivikarjääri KMH programmi avalikule arutelule Oru Külakeskuse suurde avarasse saali Kose, Kohila, Kiili ja Saku valla rahvast. Sealhulgas volikogude esimehed, vallavanemad ja keskkonnanõunikud.

Ants Talioja
MTÜ Tuhala Looduskeskus

Riigikogu liikmetest olid kohal Maret Merisaar, Valdur Lahtvee ja Rein Ratas. Viimati mainitu oli kohale kutsutud paekaevandajate poolt kogu õhtut juhtima.

Arutelust võttis osa ka Tallinna Tehnikakõrgkooli professor, "paevana" Rein Einasto. Samuti olid kohal kohaliku Oru Põhikooli vanemate klasside õpilased – tulevased oma kodukandi elukeskkonna kaitsjad. Presiidiumilaua taga istusid OÜ Paekivitoodete Tehas, AS-i Maves ja TTÜ Mäeinstituudi esindajad.

Õhtu teemaks oli Nabala lubjakivimaardlasse rajatava Tammiku lubjakivikarjääri rajamise (KMH) programm. Antud programmi eksperdiks on AS Maves.

Milline kvaliteet?

Programmi koostamisel pole kasutatud Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS). Planeeritav Tammiku karjäär asub Nabala karstialal Lutsa maa-alusel jõel. Geoloogiadoktor Aada Teedumäe on Nabala lubjakivi aastakümnete jooksul põhjalikult uurinud ning mitmes eksperthinnangus märkinud, et tegemist on madala kvaliteediga lubjakiviga.

KMH programmis on aga märgitud, et Nabala maardlas on kõrgemargiline ehituslubjakivi! Ju on viimase aasta jooksul lubjakivi kvaliteet Nabalas oluliselt tõusnud.

Ka pole programmis arvestatud, et Tammiku ja Rahaaugu Natura-alade allikad ja allikasood toituvad karstiveest.

Väide, et Soome teadlased Roadscanners OÜ-st pole Nabala ja Tuhala maa-alustel jõgedel georadarmõõtmisi tehes karstinähtusi avastanud, on vale. Soomlaste eksperthinnangus on maa-aluste jõgede ristlõiked teede kohal selgelt näha. Seda eksperthinnangut kas ei osata või ei taheta õieti lugeda.

Teadaolevalt kasutatakse Eestis georadareid, mis võimaldavad maapinda mõõdistada vaid 5 meetri sügavuselt. Suve lõpul üht sellist järelveetavat georadarit Lutsa maa-aluse jõe kohal ringi lohistatigi. Rääkimata Nabalast, ei näidanud need mõõtmised isegi mitte Tuhala salajõe olemasolu.

Kaevandada ei tohi

Nabala karstialal ei tohiks kaevandada ega lubjakivi lõhata. Põhjavee modelleerimine pole karstialal võimalik ega anna tõepäraseid tulemusi. Samuti ei pruugi puurauk sattuda otse maa-alusele jõele. Pärast kaevandamist Nabala karstialal endine veerežiim ei taastu, sest maa-alused vooluteed lõigatakse läbi.

Esimest korda viimase nelja aasta jooksul tunnistatakse KMH programmis, et kaevandamise tulemusena Rahaaugu ja Tammiku Natura-alade viies allikasoos hakkab haruldaste orhideede asemel laiuma kasemets.

Põhjavee tasapinna alandamine vähemalt 20 m jätaks kuivale ümber maardla 16 küla madalamad kaevud.

Nõiakaev kaob

Programmis ei kaheldagi enam, et Nabalas lubjakivi kaevandamine hävitaks ka Tuhala Nõiakaevu, mis on unikaalne karstiallikas Euroopas ja hakkab keema vaid tippsuurvee aegu.

Seega ei hakkaks Nõiakaev 30 aasta pärast jälle uuesti keema. Programmis toodud kaevandamisest tekkiv alanduslehtri raadius (vaid 20 m) on aga laest võetud.

Nabala lubjakivimaardla avamist karstialal ja sellega seoses Tuhala Nõiakaevu hävitamist näevad ette ka koostamisel olevad ehitusmaavarade arengukava ja Harju alamvesikonna veemajanduskava.

Koos paljude allikatega läheks Nabala karstialal hingusele kavandatava Tammiku karjääri kõrvale jääv Silmaallikas mida kirjeldab kirjanik Jaan Gross oma raamatus "Kallid kaasteelised".

Kõikide karjääride kumulatiivse koosmõju hindamisest püütakse programmis kõrvale hiilida. Üllatusena teatati, et seda polevatki õigust arendajalt nõuda. AS Riverito ja AS Kiirkandur oleks kumulatiivse koosmõju hindamisega nõus, OÜ Paekivitoodete Tehas aga mitte.

2005. aasta lõpul esitas OÜ Merko Kaevandused Saku vallavalitsusele veekasutusloa taotluse, kus planeeritavast Nõmmevälja karjäärist väljapumbatav veekogus on 23 000 m³ ööpäevas. Sellest 17 000 m³ on põhjavesi. Tammiku karjääri KMH programmis on sama näitaja kolm korda väiksem ega ole seetõttu usaldusväärne.

Kivi vee all

Ka pole programmis välja pakutud planeeritavale Tammiku karjäärile alternatiivseid asukohti.

Kaevandatav lubjakivi asuks 100 % põhjavee all. Tehnoloogia selle kaevandamiseks Eestis puudub. Mis alustel siis tunnistati Nabala maardla riikliku tähtsusega lubjakivimaardlaks?

Oma kolme tunni jooksul sai saalitäie rahvale üha selgemaks, et 860 ha suurusel Nabala lubjakivimaardla alal kaevandamisel oleks ülekaalus mitte riiklikud, vaid kolme eraettevõtja huvid.

Nelja valla poolt on Nabala karstialal lisaks Natura-aladele moodustatud või on moodustamisel maastikukaitsealad. Seda põhjavee, karsti ja haruldaste taimede kaitseks.

Programmi asjus esitatud murelikke küsimusi ja ettepanekuid kommenteeriti pika laua tagant üsna irvitavalt, mida pole varem sellistel aruteludel ette tulnud.

Nabala paemaardla avamisega kaasneks Eesti suurim looduse ümberkorraldamine, mis avaldab mõju Ülemiste järvest kuni Mahtrani välja.

TEAVE

Salajõgi Peetri külas

- Hiljuti avastas geoloog Rein Hanstein, et Peetri lasteaed-põhikooli juures asuvat väljakut läbib kuue meetri laiune salajõgi, kus surveline põhjavesi voolab viie meetri sügavusel paekihtide vahel.
- Peetri maa-alune jõgi on üks kolmeteistkümnest karstijõest, mis avaneb Ülemiste järves.
- Veel seitsekümmend aastat tagasi laius sama koha peal soine ala, olles suurvee aegu üleujutatud. Pool sajandit tagasi sai lodualast uudismaa, kuhu nüüd on rajatud uus ja moodne Peetri küla.

Urmas Kirtsi. Ülo Russak

Urmas Kirtsi – ...tagasi vallavanemaks

Kuusalu vallas moodustasid koalitsiooni valimisliit Ühiselt edasi (8 kohta), Reformierakond (3) ja IRL (1). 12 võimaliku poolthäälega valiti volikogu esimeheks Andres Paomees Reformierakonnast. Koalitsiooni vallavanema kandidaat on Urmas Kirtsi. Opositsiooni kandidaati pole teada.

Urmas Kirtsi: "Annan endale aru, et eesootavad aastad ei saa Kuusalule kerged olema. Aeg, mil valla tulubaas igal aastal kasvas, on läbi. Õnneks panime nende aastatega vallale ka korraliku majandusliku vundamendi – jätkusuutlike edetabelis oleme valdade hulgas Eestis 7. kohal. Nüüdseks prioriteediks on kokkuhoidlik majandamine. Lähiaastatel tahame ehitada lasteaia Kiiusse – maa on selleks munitsipaalomandisse saadud, projekt tehtud."

Kuigi vallavanema valimised toimuvad Kuusalus alles 23. novembril, võib vist üsna kindel olla, et vald saab kompetentse juhi. Urmas Kirtsi kuulus seni volikogusse ja oli majanduskomisjoni esimees. Ka on ta juba korra vallavanem olnud – aastatel 1993-1996. Praegu tegeleb autoäriga, on Nissaneid müüva Fakto Auto juhataja.

Urmas Kirtsi: "Olen 13 aastat autoäris olnud. Paras aeg, et jälle midagi muud teha. Ja kus siis veel kui mitte oma kodukandis." (Ülo Russak)

Olga Kugal – enim hääli püüdnud poliitik

Vasalemma vallas kogus enim hääli sotsiaaldemokraatlik erakond, volikogus saadi 7 kohta. Reformierakonnale jagus kohti 5 ja Keskerakonnale 3. Koalitsiooni moodustas aga Keskerakond koos Reformierakonnaga. Häälteenamusega valiti volikogu esimeheks piirkonnas enim hääli (134 häält) kogunud keskerakondlane Olga Kugal. Olga Kugal ise arvas oma häältesaagi kohta, et ta ei tea, kas ta on Vasalemma tuntuim poliitik, aga tuntud inimene on ta piirkonnas kindlasti.

Olga Kugal: "Reformierakonna valisime koostööpartneriks selle pärast, et olime ka varem koalitsioonis, koostöö laabus hästi. Nüüd on vaja valida aga vallavanem. Seni on kandidaate kaks – opositsioonis olevate sotsiaaldemokraatide poolt Mart Mets ja koalitsiooni poolt endine vallavanem, Reformierakonda kuuluv Kaido Allan Lainurm. (Ülo Russak)

VÄHENE PILVISUS, SUUREMAS OSAS SELGE

Linna- ja vallajuhid on ametisse valitud

■ Kohalik volikogude valimise päevast on möödas pea neli nädalat. Siiamaani on Harju Elu teinud vahekokkuvõtteid, kes kus võimule on valitud. Tänase seisuga on vallavanem/linnapea valimata vaid neljas omavalitsuses.

Vasalemma vallavolikogu vastne esimees Olga Kugal kogus kohalikel valimistel rohkem hääli, kui ükski teine kandidaat. Ülo Russak

Aegviidu vald

- Vallavolikogu esimees Toomas Tõnise (VL Arenev Aegviidu)
- Vallavanem Tõnis Väli

Anija vald

- Vallavolikogu esimees Jaan Oruaas (VL Toimekas Koduvald)
- Vallavanem Tiit Tammaru (VL Saab Ka Teisiti)

Harku vald

- Vallavolikogu esimees Helikar Õepa (IRL)
- Vallavanem Kaupo Rätsepp (IRL)

Jõelähtme vald

- Vallavolikogu esimees Art Kuum (IRL)
- Vallavanem Andrus Umboja (Reformierakond)

Keila linn

- Linnavolikogu esimees Andrus Loog (Reformierakond)
- Linnapea Tanel Mõistus (Reformierakond)

Keila vald

- Vallavolikogu esimees Heiko Raamat (VL Südameasi)
- Vallavanem Kadri Tillemann (VL Meie Inimesed)

Kernu vald

- Vallavolikogu esimees Karl-Erik Tender (VL Koostöö)
- Vallavanem Enn Karu (VL Koostöö)

Kiili vald

- Vallavolikogu esimees Aimur Liiva (VL Külade Ühendus)
- Vallavanem Tarmo Vaik (Reformierakond)

Kose vald

- Vallavolikogu esimees Astrid Ojasoon (SDE)
- Vallavanem Vello Jõgisoo (VL Ühtselt)

Kuusalu vald

- Vallavolikogu esimees Andres Paomees (Reformierakond)
- Vallavanema kandidaat Urmas Kirtsi (VL Ühiselt Edasi)

Kõue vald

- Vallavolikogu esimees Juri Kovalevski (VL Siin Me Elame)
- Vallavanem Ott Valdma (VL Siin Me Elame)

Loksa linn

- Linnavolikogu esimees Rein Heina (Keskerakond)
- Linnapea Helle Lootsmann (Keskerakond)

Maardu linn

- Linnavolikogu esimees Leo Repponen (VL Maardu Valimisliit)
- Linnapea Georgi Bõstrov (VL Maardu Valimisliit)

Nissi vald

- Vallavolikogu esimees Annely Ajaots (VL Minu Oma Vald)
- Vallavanem Peedo Kessel (VL Minu Oma Vald)

Padise vald

- Vallavolikogu esimees Külli Urvik (VL Koostöö)
- Vallavanem Leemet Vaikmaa (VL Koostöö)

Paldiski linn

- Linnavolikogu esimees Kaupo Kallas (Keskerakond)
- Linnapead pole valitud

Raasiku vald

- Vallavolikogu esimees Kaido Kirsip (VL Raasiku Vald)
- Vallavanem Andre Sepp (VL Raasiku Vald)

Rae vald

- Vallavolikogu esimees Veigo Gutmann (Reformierakond)
- Vallavanem Raivo Uukkivi (Keskerakond)

Saku vald

- Vallavolikogu esimees Marianne Rande (VL Väikelinn Saku 2)
- Vallavanem valitakse konkursi teel

Saue linn

- Linnavolikogu esimees Valdis Toomast (IRL)
- Linnapea Orm Valtson (Reformierakond)

Saue vald

- Vallavolikogu esimees Rein Riga (VL Koostöö)
- Vallavanem Andres Laisk (VL Koostöö)

Vasalemma vald

- Vallavolikogu esimees Olga Kugal (Keskerakond)
- Vallavanemat pole valitud

Viimsi vald

- Vallavolikogu esimees Aarne Jõgimaa (VL Viimsi Ettevõtjate Liit)
- Vallavanem Haldo Oravas (IRL)

VALLAVANEMA VEERG

Vallaametnikega on mul vedanud

Tõnis Väli
Aegviidu vallavanem

Mul on väga hea meel, et Aegviidu rahvas mind tagasi kutsus, ehkki ma elan Anija vallas. Sisse ma ennast siia valimisteks ei kirjutanud, see poleks aus olnud. Kui enne valimisi valimisliite moodustama hakati, tegi valimisliit "Arenev Aegviidu" mulle ettepaneku, et kui neil läheb hästi, kas ma oleksin siis nõus olema nende vallavanema kandidaat. Neil läkski hästi ja nii olengi ma jälle vallavanem.

Valimistel läks ka mul endal hästi, olen Anija vallavolikogu aseesimees. Volikogus küsiti, et kas ma ikka jõuan kahes kohas asju ajada? Mina väidan, et tean mõlema valla asju hästi, mul on oskused ja kogemused ning palju oleneb ka abilistest.

Mul siin Aegviidu vallas on ääretult tublid kolleegid-töömesilased. Mida enam teevad ametnikud usinasti ja südamega tööd, seda kergem on vallavanemal toimetada ja teha. Vallavalitsusega on mul tõesti väga vedanud ja me saame siin ilusti hakkama.

Suur sisemine soov vallavanemaks uuesti saada oli ka seetõttu, et tahtsin alustatut edasi viia ja lõpetada. On asju, mis veel välja ei paista ja nõuavad pikka ettevalmistusperioodi. Aga nähtava poole pealt on nüüd olemas bensiinijaam, mille avamises on mul suur osa. Valmis sai noortekeskus. Kolmandaks nähtavaks asjaks on see, et jõudsime välja vee- ja kanalisatsioonitaotluseni ja meile anti Keskkonnainvesteeringute Keskusest ka raha. Ees on uue veepuhastusjaama ja torustike ehitamine, märtsikuus peab meil esimene järk juba valmis olema: torud maas ja inimestel vesi olemas.

Rahvas on mul siin vallas tore.

Kõigi nende tegemiste juures loeb rahakoti paksus ning tegemiste rittaseadmine tähtsuse järgi. Meil tuli ka oma eelarvet kõvasti kokku tõmmata, et leida raha selle projekti omaosaluse katteks. Laenu meil omaosaluse katteks võtta ei lubatud ja see oli päris valus. Aga elasime selle üle ja eelarvekärped olid tehtud õigesti. Tänavune eelarve on möödunud aasta eelarvest 18% väiksem.

Nüüd on meil tegemisel kergliiklustee ja Piibe maantee remondi projekt. Projekt peaks valmis saama kevadel ja kui hästi läheb, on järgmise aasta lõpuks tee remonditud ja kergliiklustee Jänedalt läbi Aegviidu kuni Kõrvemaa keskuseni valmis.

Praegu on käsil ettevalmistustööd ammuse unistuse – Tervisekeskuse rajamiseks. Ettevalmistused on suured, sest kohe-kohe on üks koht avanemas, kust raha küsida. Jutt on sellest, et rajada Aegviitu spordikeskuse hoone ning 3,3 km valgustatud suusarada.

Ma tõesti väga tahan, et alustatud projektid saaks lõpetatud ja uuedki alustatud. Üks valus koht on meil koolimaja juurdeehitus, rajama peaks vähemalt spordisaali, sest sisetingimustes pole meil Aegviidus kusagil võimalik sporti teha. Aga laste vähesus on raske asi ning peame vallavalitsuse ja volikoguga tõsist tööd tegema, et tingimused luua ja lapsed siia tagasi saada. Tööd on ka sellega, et meil info paremini liiguks.

Rahvas on mul siin vallas tore. Alati on küll nii, et ühed näevad asju ühtviisi ja teised teistmoodi. Mulle on aga oluline see, et mind siin omaks võeti. Ega Aegviidus naljalt omaks ei võeta, võõras on ikka võõras. Eks ma tunnen siinseid inimesi ja olen paljudega juba metsamajandi ajast tuttav ja koos toimetanud.

Ma tahaks väga, et iga inimene, kes vallamajja oma murega tuleb, saaks ära kuulatud ja lahkuks siit nii, et mure on lahendatud. Et inimene oleks rahul. Rohkem tuleb rääkida ja asju arutada, mitte nurga taga tasakesi vimma kiskuda.

Rahvamajas harjutamas ja üritustel näeb mind ka edasi. Akordioni mängin, kui vaja, muidu olen ikka kidra- ja laulumees. Rahvamajas käib tore seltskond koos ja "tüdrukutega" esineme veel palju kordi.

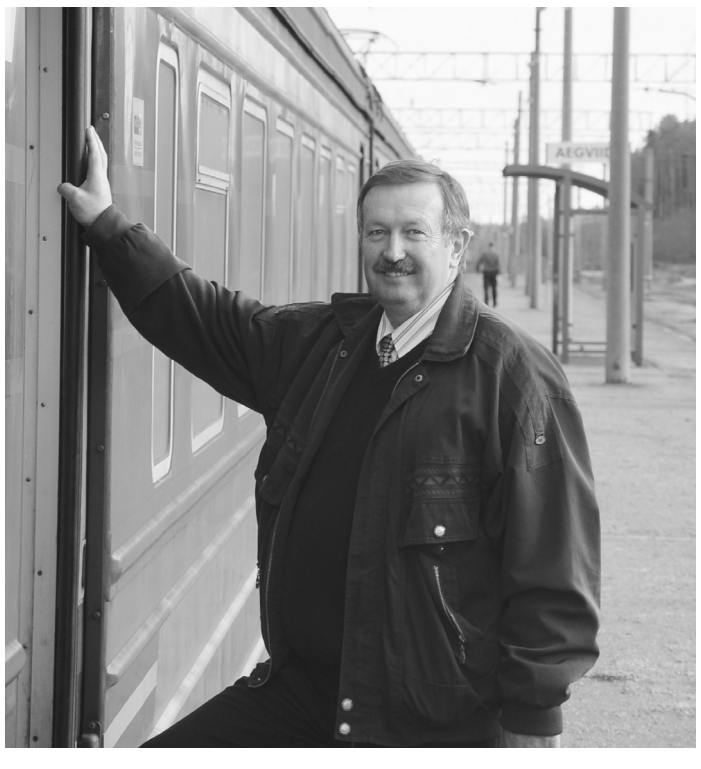

Möödunud aasta kevadel istutas Roheline Jälg ökoloogilise jälje vähendamiseks Kose valda tuhandeid kuuski. Regina Lilleorg

IGAÜKS SAAB VÄHENDADA OMA ÖKOLOOGILIST JÄLGE

Õpilasfirma võitleb kliima soojenemise vastu

■ Tallinna 21. Kooli õpilastena lõime ainulaadse süsihappegaasi kalkulaatori, millega igaüks saab välja arvutada, mitu puud tuleb tal tekitatud süsihappegaasi neutraliseerimiseks ja üleilmse kliimasoojendamise aeglustamiseks istutada.

Margus Potisepp
MTÜ Roheline Jälg tegevjuht

Praeguseks on meilt süsihappegaasi jalajälje neutraliseerimisteenust tellinud juba üle 1000 keskkonnast hooliva eestimaalase.

Alustuseks tahan kummutada väärarusaama nagu oleks süsihappegaas läbinisti halb. Sel gaasil on oluline roll Maa atmosfääris, mis kaitseb meie loodust maaväliste mõjude eest ning hoiab koos ookeanidega planeedi temperatuuri sobivas vahemikus.

Atmosfäär säilitab osa energiast, mis Päikeselt Maani jõuab. Ilma atmosfäärita oleks Maa keskmine temperatuur umbes -18°C, kuid selle asemel on meil suhteliselt meeldiv keskmine 14,4°C.

Ilma kasvuhoonegaasideta jahtuks öö jooksul planeet sellisteks külmakraadideni, et elu ei oleks siin enam võimalik. Päeva jooksul soojenenud atmosfäär hoiab piisavalt kõrget temperatuuri kuni järgmise päikesetõusuni, tagades enamvähem ühtlase ning eluks sobiliku temperatuuri.

Arvuta oma jälg

Süsihappegaas ehk süsinikdioksiid on kasvuhoonegaasidest tuntuim ja seda põhjusega – selle soojendav efekt on veeauru järel atmosfääri püsikomponentidest suurim.

Paraku on aga süsinikdioksiidi kontsentratsioon atmosfääris on tõusnud tööstusrevolutsiooni algusest 200 aasta jooksul üle 35%, põhjustades üleilmset kliima soojenemist.

Et mure globaalse kliimasoojenemise pärast ei jääks ainult jutu tasemele, panid Tallinna 21. Kooli õpilased Margus, Richard, Sander ja Kristina pead kokku ning asutasid aprillis 2008 Junior Achievement Arengufondi majandusõppe raames oma õpilasfirma Roheline Jälg.

Arvutades välismaistel netilehekülgedel välja oma süsihappegaasi jalajälje, tulime mõttele pakkuda sellist huvitavat võimalust ka Eestis. Töötasime välja Eestis ainulaadse süsihappegaasi kalkulaatori, millega saab igaüks välja arvutada, kui palju ta oma eluviisi ja tarbimisega aastas süsihappegaasi tekitab ning mitu puud tuleks selle koguse neutraliseerimiseks istutada.

Kalkulaatori täitmine veebilehel www.rohelinejalg.ee on tasuta ning võtab aega vaid paar minutit.

Tühista oma jälg

Selleks, et kogu projekt ei jääks vaid teoreetiliseks keskkonnateadlikkuse suurendamiseks, pakume tekitatud süsihappegaasi tasakaalustamist ning oma ökoloogilise jalajäle vähendamist uue metsa istutamisega.

Koostöös RMKga leidsime maatüki Harjumaal Kose vallas, kuhu oleme istutanud ühtekokku 2100 puud. Ühe puu istutamise kulu on 20 krooni, mis sisaldab istiku maksumust, maatüki ettevalmistust, istutamisjärgset hooldust ning tööjõu ja transpordi kulusid. 10% iga puu maksumusest eraldatakse fondi, mis rahastab õpilasfirma Roheline Jälg järgmisi keskkonnaprojekte.

Ühe puu istutamise kulu on 20 krooni, mis sisaldab istiku maksumust, maatüki ettevalmistust, istutamisjärgset hooldust ning tööjõu ja transpordi kulusid.

Neutraliseerimise tellijatele saadetakse e-maili teel sellekohane sertifikaat iga tellitud puu täpsete koordinaatidega, et igaüks saaks soovi korral otsida kasvõi Google Mapsist oma puud üles või hiljem käia oma puid vaatamas.

Oma süsihappegaasi jalajälje on messidel ja veebipõhise kalkulaatori kaudu siiani välja arvutanud umbes 2800 inimest ja neutraliseerimisteenust tellinud juba üle 1000 eestimaalase.

Roheline Jälg pälvis Eesti parima õpilasfirma 2009 tiitli. Samuti olid noored võidukad Rotterdamis 2.-5. juulil toimunud Euroopa õpilasfirmade finaalvõistlusel, kus esikoht saadi Šveitsi ja Saksamaa ees. Tänavusel EASi korraldatud Aasta Innovaatori konkursil pääses MTÜ Roheline Jälg süsihappegaasi kalkulaator ja neutraliseerimisteenus nominendina lõppvooru.

Sotsiaaltöötajad kogunevad kongressile

■ 19.-20. novembril leiab aset Eesti Sotsiaaltöö 4. kongress, mida korraldab Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon (ESTA).

Regina Lilleorg
regina@harjuelu.ee

Kongressi peateema on sotsiaalne kaasamine, märksõnadeks sotsiaalne kapital, koostöö, võrgustikutöö, vabatahtlikkus ja sotsiaalne sidusus.

Kongressi korraldajate sõnul vastab kongressi teema Eesti ühiskonna arenguvajadustele ja on kooskõlas 2010. aasta eesmärkidega. Nimelt on järgmine aasta Euroopas kuulutatud vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise aastaks.

ESTA Põhja-Eesti piirkondliku ühenduse juhatuse esimees Pilleriin Rembel ütleb, et ühendusse kuulumine on sotsiaaltöötajaile väga vajalik, sotsiaaltöö tegijad saavad üksteiselt nõu küsida ning olulisi teemasid käsitlevad sotsiaaltöötajad ka piirkondlikel kogunemistel.

ESTA paljude eesmärkide hulgas on sotsiaaltöö ja selle korraldusega seotud probleemide teadvustamine avalikkusele.

Alles hiljuti, oktoobri lõpul pidasid ESTA Põhja-Eesti piirkonna liikmed üldkoosolekut Keila Haiglas. "Sotsiaaltöötajatele korraldati ringkäik haigla hoones ja tutvustati hooldusravi-osakonda ning taastusravikeskuse ruume.

Tähtsad teemad

"Keila Haigla juht, doktor Andres Peri tutvustas haigla tulevikku, samas majas tegutseva AS Taastusravikeskuse tegevjuht Dag Nurm ja vanemõde Arge Lärm rääkisid keskuse võimalustest. Keila Töökeskuse tegevusest andis ülevaate Anna Heinsoo," rääkis Pilleriin Rembel ja lisas, et valiti ka uued põhjapiirkonna delegaadid ESTA üldkogusse.

"Üks meie eesmärke on sotsiaalvaldkonna töötajate töö- ja palgatingimuste parandamine. Selleks on ellu kutsutud vastav komisjon, meie liikmete hulgas on ka läbi viidud uuring," nimetab Rembel veel ühe tähtsa teema.

Ühtlustamist vajavad sotsiaaltöötegijate ametinimetused.

"Ametinimetuste paljusus tekitab segadust, nimetus ei kajasta sageli töö sisu. Ametinimesid on erinevaid aga seetõttu, et iga omavalitsus loob ise struktuuri," ütleb Pilleriin Rembel, kes oma vallas kannab hoolekande spetsialisti nime.

Töötajaid pole piisavalt

Rembel lisab, et sotsiaaltöö näol on tegemist väga töömahuka alaga ja selle töö tegijaid, eriti lastekaitsetöötajaid, pole kunagi piisavalt. "Inimeste jaoks individuaalseks suhtlemiseks pole paberitöö kõrval piisavalt aega, ka on mureks, et pole omaette kohta, kus inimesega suhelda."

Rembel toob näite, kus väikeses maakohas on abivajajal niigi raske enesele tunnistada, et ta abi vajab, veel raskem on aga vallamajja tulla ja muret rääkida mitme kabinetis viibiva ametniku juuresolekul. Rembeli sõnul on sotsiaaltöö linnas ja maal suurte erinevustega, üks on aga sama – aidata inimest.

Kongressi avavad Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse direktor ja ESTA eestseisuse liige Kersti Põldemaa, sotsiaalminister Hanno Pevkur ning Tallinna abilinnapea Merike Martinson.

TEAVE

Eesti Sotsiaaltöö 4. kongress

- Riigikogu liige Marko Mihkelson räägib Euroopa vaatest kaasatuse küsimustele, TÜ professor Anu Toots sotsiaalsetest väärtustest, õiguskantsleri nõunik Eve Libliku ettekanne on põhiõiguste tagamisest.
- Psühholoog Tõnu Ots räägib kolme põlvkonna koostööst, Tartu Ülikooli dotsent Dagmar Kutsar teemal "Kui vaene on Eesti?"
- Toimub töö sektsioonides: vastutus, kogukonnatöö, sotsiaaltöö ning koostööpraktikad.

2010 on Euroopas kuulutatud vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise aastaks. Regina Lilleorg

Jüris tähistatakse konverentsiga eestikeelse piibli 270. sünnipäeva

1989. aastal püstitati Jüri kirikuaeda eestikeelse piibli ja tõlkija Anton Thor Helle monument. Kaia Roots

■ Homme peetakse Jüris palvus ja teaduskonverents, millega peetakse eestikeelse piibli ilmumise 270. sünnipäeva. Päeva korraldab Eesti Piibliselts.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Oikumeeniline tänupalvus algab Jüri kirikus kell 11. Sellel teenivad Piibliseltsi peasekretäri Jaan Bärensoni kinnitusel Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute vaimulikud.

Kell 13 avatakse Jüri Gümnaasiumi fuajees Teet Malsroosi fotode näitus. Viimasel saab näha piiblimonumendi valmimist ja püstitamist kiriku kõrvale. Raamatut kujutav mälestusmärk avati 20 aasta eest, kui tähistati eestikeelse piibli 250. juubelit.

17. piiblipäeva avab Jaan Bärensoni kinnitusel regionaalminister Siim Kiisler. Sellele järgnevad viis ettekannet. Ain Riistan räägib ajaloolise Jeesuse probleemaatikast.

Amar Annus vestleb Artur Võõbusest ja Arne Hiob Uku Masingust. Mõlema Eesti teoloogi sünnist möödus tänavu sada aastat.

Helle teenis Jüris

Mart Rannuti ettekanne on teemal "Piibel, keel ja rahvus". Eesti Piibliseltsi peasekretär Jaan Bärenson meenutab, mis eelnes seltsi taastamisele ning kuidas jõuti tegevuse jätkamiseni.

Konverentsi lõpetab film aastast 1989, kui tähistati Piibli suurjuubelit.

Esimese eestikeelse täispiibli initsiaator ja toimetaja ning selle lõpliku keelelise kuju määraja oli Jüri pastor Anton Thor Helle. Esimene toimetamisring kestis 1731. aasta kevadest kuni 1733. aasta kevadeni ning hiljem (1735) vaadati need veel kord läbi ja alles seejärel asuti apokriivaraamatuid tõlkima.

Uue Testamendi redigeeritud tõlget ning mitu korda ja põhjalikult läbi töötatud originaalset Vana Testamendi tõlget sisaldav täispiibel ilmus 1739. aastal.

Uus tõlge alles 1968

Anton Thor Helle juhtimisel piiblitõlkes kujundatud keelevariandist sai eesti kõrgstiili ideaal, mis määras kirjakeele üldaktsepteeritava standardi terveks järgnenud sajandiks.

19. sajandi esimesel poolel hakati piibli keelt selle saksapärasuse ja kunstlikkuse tõttu kritiseerima ning kirjakeelt talupoegade tegelikule kõnekeelele lähendama.

Aga redigeerituna jäi Thor Helle piiblitõlge kasutusele kuni 20. sajandi keskpaigani ning täiesti uus täispiibli tõlge ilmus alles 1968. aastal.

Kose koolis ragistati Rubiku kuubikuid

■ Möödunud laupäeval selgitati Kosel välja Eesti parimad Rubiku kuubiku lahendamises. Kohale saabus 15 võistlejat, kellest 12 olid Eestist ja 3 Soomest.

Ivo Kruusamägi

Sellest, et võistlusel käis tõsine rebimine, annab aimu asjaolu, et kokku püstitati kaks maailmarekordit, 13 Eesti rekordit ning saadi hakkama ühe uue Soome rekordiga.

Võistlejaid leidus mõlemast soost ja ka vanuseline jaotus osutus üsna kirjuks. Noorim võistleja oli kõigest 12-aastane, vanim oli sündinud 1962. aastal.

Kokku võeti mõõtu kaheksal alal. Lisaks tavapärasele Rubiku kuubiku lahendamisele, kus Anti Ingel püstitas uue Eesti rekordi 14,96 sekundit (viie kuubi lahendamise keskmine), toimus veel kuubi kokkupanek nii ühe käega, jalgadega kui ka kinnisilmi.

Mainitud aladest kaks viimast osutusid kõige pingelisemaks, kuna jalgadega lahendamises püstitas soomlane Anssi Vanhala kaks uut maailmarekordit ning sai oma kiireima tulemusena kirja aja 36,72 sekundit. Silmad kinni lahendamises püstitas Uku Kruusamägi uue Eesti rekordi (4:45,61) aga ta oli ühtlasi ka ainus, kellel õnnestus nõnda kuubik kokku keerutada.

Lisaks võeti mõõtu veel 2x2x2, 4x4x4 ja 5x5x5 kuubikute lahendamises, kus eestlased pidid tunnistama soomlaste paremust, aga Jass Murutalu ja Uku Kruusamägi seadsid sellest hoolimata paika kuus uut ja täiesti arvestatavat Eesti rekordit.

Eesti meistrivõistlused Rubiku kuubiku lahendamises toimusid Kose Gümnaasiumis. wombat.pri.ee

SPORT

HC Kehra võitis Chocolate Boys`i

■ HC Kehra käsipallimeeskond võitis Eesti meeste meistriliiga tippkohtumises nädalavahetusel kodusaalis 37:33 Chocolate Boysi ning asus Eesti meistriliiga turniiritabelis esimeseks.

Kehralaste ridades viskasid mängiv peatreener Indrek Lillsoo ja Janar Mägi 9 väravat, Roman Glinkin ja Olev Eensalu lisasid 6 tabamust. Šokolaadipoiste edukaim oli Martin Noodla 12 väravaga.

Nii Kehra kui Põlva Serviti on nüüd esimese kuue mänguga kogunud kümme punkti, omavahelise mängu võit annab hetkel turniiritabelis esikoha kehralastele. Chocolate Boys jääb maha kahe silmaga. Viljandil ja meistriliiga uuel meeskonnal Arukülal on kuus, Tallinna Käsipallikoolil kaks ja Tapal null punkti.

Eesti meistriliiga ja karikavõistluste tiitlikaitsja HC Kehra koosseisust lahkus peale eelmise hooaja lõppu neli põhimängijat välisliigasse ning tänavu on koosseis noorenenud. "Noored mängumehed saavad senisest rohkem mängupraktikat ning loodetavasti teevad arengus sammu edasi", lausus sellest hooajast HC Kehra peatreeneriks saanud Indrek Lillsoo.

Järgmise mängu peab HC Kehra 18. novembril kell 19.00 Kehra spordihoones SK Tapaga. (Tanel Gulberg)

Aruküla meeskond on nüüd meistriliigas

■ Aruküla hoiab Eesti meistriliigas peale esimest ringi seitsme meeskonna hulgas 6 punktiga neljandat kohta. Meeskonna peatreeneriks on aastaid HC Tallase treener olnud Toivo Järv.

Tänavusel hooajal on kuus Aruküla noormängijat õppimas ning kaks korda päevas treenimas Audentese spordikoolis Tallinnas. "Arukülal on noori käsipallureid järjest enam peale tulemas. Aastaid on noortega head tööd teinud Heino Ojasoo ja Andrus Rogenbaum. Nüüd on kohalikel noortel lõpuks ka väljund Eesti meeste meistriliiga näol olemas," lausus Aruküla meistriliiga meeskonna eestvedaja Jüri Lepp.

Aruküla meeskonna suuremateks toetajateks on Raasiku vallavalitsus, Unibox, Falkonet Metall ja Spordiklubi HC Tallas. "Loodame leida kindlasti veel toetajaid ja juba järgmisel aastal on kindel eesmärk võita medal Eesti meistriliigas," lausus Lepp, kes alates tänavusest hooajast andis HC Kehra peatreeneri rolli üle Indrek Lillsoole ning saab nüüdsest keskenduda Aruküla meeskonna vedamisele.

Järgmise kodumängu peab Aruküla meeskond Eesti meeste meistriliigas Aruküla spordihoones 14. novembril kell 16.00 Viljandi HC vastu. (Tanel Gulberg)

"Aeg-ajalt olen Keilas korv- ja võrkpalli mänginud. Nii palju, kui põlv seda lubanud on," räägib spordimees majaesist lumest puhtaks lükates. Allar Viivik

EKSKÜMNEVÕISTLEJA ON VALINUD ELUPAIGAKS KEILA

Sven Reintak: "Kes 80ndatel teadlikku elu elasid, mind ikka teavad ja mäletavad!"

Mitmevõistlejatega on Keilal vedanud. Omal ajal töötas Harju KEK-i spordimetoodikuna Uno Palu, viimased kümmekond aastat elab aga linnas 80ndate tegija Sven Reintak. Harju Elu käis 46-aastasel mehel ta kodus külas.

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

1980ndatel olid Eesti mitmevõistlusel taas head ajad. Üksteise järel tegid suuri tegusid Valter Külvet, Andrei Nazarov ja 90ndate alguses ka Indrek Kaseorg. Nendega samal ajal võistles Sven Reintak, kelle kontosse jäi kolm Eesti rekordit ning kolm meistritiitlit.

Ligi 20 aastat tagasi lõpetas Reintak sporditee. Tänavu sügisel kandideeris ta Reformierakonna nimekirjas Keila linnavolikogusse.

Tribüünidel tegid koondislased minu kohta nalja: "Üks riidepuu on kah kappide seas seal all."

Mida endine spordimees praegu teeb? Miks ta loobus kümnevõistlusest enne 30. sünnipäeva? Miks ta pürgis volikogusse? Neid asju Harju Elu uuriski.

"Reformierakonnale olen passivne toetaja. Maailmavaatega läheb asi kokku. Aga suuri eesmärke ei ole seadnud ja saadikuks mittesaamine ei ole probleem," kinnitab Sven Reintak enda poliitilise tegevuse kohta.

Kui palju Teid spordimehena mäletatakse?

Eks ikka need, kes 1980ndate keskel teadlikku elu elasid, teavad ja mäletavad. Nooremad ei tea vast mõhkugi. Aga ristsõnades oli omal ajal nimi Reintak ikka sees.

Miks valisite 1963. aastal sündinud noormehena just kümnevõistluse?

Mulle pakuti näiteks võimalust hakata hüppajaks. Käisin isegi koos Jaak Uudmäega Nõukogude Liidu koondise laagrites. Pakuti teivashüpet, sest tegin noorte- ja juuniorite klassis mitmevõistluse sees seda ala hästi. 5.30 jäigi üksikalana teiba parimaks. Mitmevõistluse sees tegin 5.20.

Aga samas oli kirjutamata reegel, et noored teevad kõiki alasid. Kümnevõistlust hakkasin korralikult tegema TSIK-i ehk Tallinna Spordiinternaatkooli 9. klassis. 9.-10. klassis toimus läbimurre ja varsti olin juba Valter Külvetile arvestatav konkurent.

Enne Teid, ehk 1984. aasta suvel oli Eesti rekord Tõnu Kaukise nimel. Selle lõite lõpuks üle?

Napilt. Siis kehtis Eestis vana punktitabel. Aga rahvusvaheliselt oli juba uus tabel kasutusel. Ja siis oli minu tulemus juba 25 punktiga Kaukise omast parem.

1986. aastal tegin juba nii käsitsi- kui elektroonilise ajavõtuga uue Eesti rekordi ning võitsin Rootsis kuue riigi kümnevõistlejate kohtumise Uppsalas. Tegin 8205 punkti.

Mis juhtus Teiega 1980ndate lõpus? Enam me Reintaki nime kuni aastani 1992 võistluste protokollidest ei leia.

1989. aasta sügisel juhtus korvpallimängus loll vigastus, kus tõukejala põlvel said menisk ja sidemed kõvasti kannatada. Olin vaid 26-aastane ja saanud just NL meistrivõistlustel 4. koha. Suur sport oli minu jaoks läbi.

8. detsembril lähen ma operatsioonile, kus sedasama põlve hakatakse korda tegema.

Ometi üritasite 1992. aastal tagasi tulla?

Viimane kord oli jah sel aastal Eesti meistrivõistlustel. Erki Nool oli esimene. Mina teine ja Indrek Kaseorg kolmas. Nool tegi esimest korda 8000 punkti ja pääses Barcelona OM-ile. Mina sain sügisel Eesti Ekspressi Aasta tagasitulija tiitli.

1993. aastal tegin veel teivashüpet ja tulin Valeri Bukrejevi järel Eestis hõbedale. Kuni Eesti vabariigi taastekkeni olin saanud söögiraha Moskva Tööjõureservidest. Aga see toetus kadus ja tuli hakata tegema midagi muud.

Teie sportlastee ja kuri sõna "doping"?

1986. aastal Rahvaste spartakiaadil tegid tribüünidel olevad koondislased minu kohta nalja: "Üks riidepuu on kah kappide seas seal all." Toonase Liidu koondise kollid olid minu kõrval ikka sellised, et ma oleks tahtnud endale ka taolisi muskleid.

Hiilgeaegadel ehk 1980ndate keskel kogus Sven Reintak kümnevõistluses üle 8200 punkti. Repro

Aga dopingu võtmist näinud ma ei ole. Ise ei ole võtnud ka. Kogemused puuduvad.

Kuidas erusportlane Sven Reintak on Eesti vabariigis elanud?

1994. aastast töötasin turvafirmas Akropol A müügimehena. Olin seal 11 aastat. Nüüd töötan viiendat aastat Norras ehitustel. Kõik küsivad, et kas ehitad palkmaju? Vastan, et ei ehita.

Neli-viis nädalat olen järjest Norras. Siis paar nädalat jälle kodus. Abikaasa Svea tantsib Viru varietees.

Kui kaua elate Keilas?

Varem elasime perega Kivimäel korteris. Aga siis sündis poeg ja korter jäi väikseks. Leidsime Keilas uue maja. 2002. aasta alguses kolisime lõplikult Keilasse.

Ilus linn ja toredad naabrid. Ja siin me elamegi. Mina, minu naine, poeg ja tütar praegusest abielust. Ning ka 22-aastane tütar esimesest abielust.

CV

Kümnevõistleja Sven Reintak

- Sündinud 17. juunil 1963. aastal Tallinnas.
- Kasv 197 cm, võistluskaal 89 kg.
- Lõpetas 1982. aastal Tallinna Spordiinternaatkooli ja jätkas õpinguid Tallinna Pedagoogilises Instituudis.
- Treenerid: Juhan Toimet, Enn Roosi, Sven Andresoo ja Rein Aun.
- Saavutusi: 1980. aasta Nõukogude Liidu noorte ja 1981. aasta juunioride meister. Juunioride EM-il 1981. võitis pronksi, püstitas NL-i juunioride seitsmevõistluse ja noorte kümnevõistluse rekordid.
- Kolmekordne Eesti meister kümnevõistluses (1982, 1984 ja 1985).
- Kolm Eesti rekordit (parim tulemus 8232 punkti 1986. aastal Tartus.)
- Seitsmevõistluse parim tulemus aastast 1984: 5634 punkti.
- Võistles Eesti koondises aastatel 1981-93 ja NL-i koondises aastatel 1986-89.
- Nõukogude Liidu meistersportlane (1981) ja suurmeister (1986).

TÖÖ ANDEKATE LASTEGA ON PÕHJALIK

Viimsi kool sõlmis koostööleppe Eesti Maaülikooliga

■ Üleeile kirjutasid Viimsi Kooli direktor Leelo Tiisvelt ja Eesti Maaülikooli prorektor Jüri Lehtsaar alla kahe õppeasutuse vahelise koostöö raamlepingule. Viimsi koolil on juba toimivad koostöölepped kolme kõrgkooliga.

Regina Lilleorg
regina@harjuelu.ee

Viimsi kooli direktor Leelo Tiisvelt kingib kooli meened Eesti Maaülikooli prorektor Jüri Lehtsaarele. Viimsi kool

Äsjasõlmitud koostööleppe eesmärk on parandada gümnaasiumihariduse kvaliteeti ja äratada noortes huvi Eesti Maaülikoolis õpetatavate erialade vastu. Möödunud õppeaasta alguses sõlmis kool koostöölepped Tartu Ülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli ja Sisekaitsekadeemiaga. Pooleli on läbirääkimised Tallinna Ülikooliga.

Viimsi kooli direktor Leelo Tiisvelt ütleb, et tegelikult algas ettevalmistustöö saavutatuks juba 2007. aasta sügisel.

Töö andekatega

"Kuna meil on nii suur kool ja oleme eraldi sihiks võtnud töö andekatega, siis siiani saime õppetoolide kaudu õpilasi erinevatele konkurssidele ja olümpiaadidele saata," räägib Leelo Tiisvelt ja nimetab, et see oli suhteliselt kaootiline ja osasid lapsi ülekoormav rakendus.

"Osa andekaid, kellele oleks võib-olla pidanud pisut rohkem selgitustööd tegema, jäid sellest tööst välja. Siis leidsime, et tööd andekatega peaks sihipärasemalt tegema," ütleb direktor.

Juhtkonna juurde loodi õpilasteaduse koordinaatori koht ning kogu aasta tegeles loodusainete õpetaja Peeter Sipelgas olukorra kaardistamisega.

"Nii sai ta valmis kokkuvõtte selle kohta, milliseid õpilasi missugustele konkurssidele saadetakse ja mis vanuses õpilased on," meenutab direktor Tiisvelt. Kogutud info põhjal koostati sihipärane tegevusplaan. Töösse andekate lastega kaasati ka need õpilased, kes andekad üksikutes õppeainetes.

Kiire info

"Koostöö kõrgkoolidega on hea mitte ainult võistlustel osalemiseks, vaid ka selleks, et anda õpilastele ja õpetajatele võimalus end täiendada," selgitab Tiisvelt. Õpilased saavad osaleda tasuta kursustel, kasutada kõrgkooli andmebaase, külastada teabepäevi ja osaleda laboratoorsetel töödel.

Kasu kõigile

Direktori sõnul on 5.-6. klasside õpilased juba kahel sügisvaheajal osalenud Tartu Ülikooli matemaatikalaagris, möödunud suvel töötas üks gümnaasiumiõpilane Tallinna Tehnikaülikooli laboratooriumis uurimisgrupis.

"Lisaks saame esimeste hulgas informatsiooni, milliseid tasuta kursusi kõrgkoolid pakuvad nii õpilastele kui õpetajatele," lausus Tiisvelt.

Igal aastal toimub Viimsi koolis karjääripäev, kuhu kutsekoolid ja kõrgkoolid tulevad oma infot jagama, samuti leiab aset Teaduslabor, kuhu lepingupartnerid tulevad töötubadega oma koole tutvustama.

Koostööleppest võidavad kõik, nii teadmishimulised õpilased kui tulevasi üliõpilasi arendavad kõrgkoolid.

Euroopa parima õpiku autor on Loo õpetaja

■ Oktoobris toimunud Frankfurdi raamatumessil võitis esimeses ehk väiksemate laste õppekirjanduse kategoorias esikoha kunsti- ja tööõpetuse õppematerjal "Käsitöötuba 2", mille autor on Loo kooli õpetaja Tiiu Kivirähk.

Rozeta Meos
Loo kooli huvijuht

Ideerohke raamat, mille autor on 4A klassi õpetaja Tiiu Kivirähk, põhineb Loo kooli 2. klassi õpilaste koolitundides valmistatud töödel. Seega võib öelda, et kaasautorid on olnud Tiiu Kivirähki klassi õpilased.

Raamatus on laste tööd jaotatud nelja peatükki: paberitööd; tööd guaššvärvide, õlipastellide, akvarellide ja viltpliiatsitega; voolimine ja meisterdamine; voltimine.

Raamat sisaldab selgitavaid tekste, näidiseid, jooniseid ning näpunäiteid materjalide ja värvide kasutamiseks. Iga töö juures on selleks vajalike töövahendite loetelu ning selgitused, mida ja kuidas teha.

Autor on rõhutanud, et kõikide tööde tegemisel on ta kasutanud lihtsaid ning kõigile kergesti kättesaadavaid materjale.

Neljandad klassid võistlesid kirjanduses

■ Möödunud reedel toimus Jüri Gümnaasiumis Harjumaa koolide neljandate klasside kirjandusviktoriin.

Liidi Mehide
Jüri Gümnaasium

Üritusest võttis osa 42 õpilast ning esindatud olid 22 Harjumaa kooli. Kirjandusviktoriini eesmärgiks oli tunnustada tublimaid lugejaid, anda õpilastele võimalus end proovile panna loetud lasteraamatute tundmises, saada uusi kogemusi, teadmisi ning õpetada koostööoskust.

Viktoriini küsimused olid jagatud kolme teemablokki – 2009. aasta raamatujuubelid, eesti lastekirjandus ning väliskirjandus. Igas blokis oli viis küsimust, mis nõudsid võistlejatelt lisaks faktiteadmistele ka nutikust, loovust ning oskust töötada erinevate kirjanduslike tekstidega.

Samal ajal, kui lapsed lahendasid viktoriiniküsimusi, tutvustas Varje Malsroos koolimuuseumis õpilastega kaasatulnud õpetajatele sel sügisel ilmunud koduloolist töövihikut "Rae vald – siin ma elan", mille autoriteks on Anne Kloren ja Varje Malsroos. Senikaua, kuni žürii tegi kokkuvõtteid viktoriinist, said lapsed ujuda Jüri spordihoone ujulas või vaadata filmi koolimuuseumis.

Koolide paremusjärjestust välja ei kuulutatud. Osalejad olid loositud segavõistkondadesse ning žürii autasustas kõiki võistlejaid. Viktoriini korraldajaid rõõmustab teadmine, et läbiviidud üritus läks korda, tagasiside osalenud koolidelt oli väga positiivne. (HE)

Koostegemise rõõm aitab Kuusalu naistel luua imelisi asju

Juhendaja Marianne Seimanni kätetöö on mänguline.

Kuusalu naiste tegemisrõõmust sündisid kaunid õied. 2x Erakogu

■ On isetegemise ja nokitsemise aeg. Niimoodi väitma paneb käsitööringide rohkus ja erinevad tehnikad, mida maakonna rahvamajade ja kultuurikeskuste näputööringides õpitakse.

Regina Lilleorg
regina@harjuelu.ee

TEAVE

Kuusalu näputöötegijate sündmused

- 17. nov – Koosolemine: kordamine on tarkuse ema.
- 21. nov – Kirbuturg Kolga mõisa küünis.
- 22. nov – Siidisalli valmistamise õpituba.
- 5. dets – Polümeersavi ehete õpituba ja käsitöö tarvikute ost.

Kes valmistab naturaalsest pongee siidist salli shibori tehnikas, vildib jõulukuule või teeb jo-jo tehnikas imelisi lilli? Õige vastus: rahvamaja näputööringi kogunevate rõõmsate Kuusalu valla neidude ja naiste seltskond, kelle tegemiste ülevaate leiab internetiblogist Koostegemise rõõm.

Üks rõõmsate isetegijate juhendajaid, Marianne Seimann iseloomustab end nii: "Heegelnõelaga tutvusin juba õrnas eelkoolieas. Sõbrunesime kohe. Vaatamata sellele, et vahepealsel perioodil etendas üks meist esmalt ujulas lootustandva noorsportlase rolli ning seejärel sattus tiirlema liinil Milano-Pariis-New York, saime saatuse tahtel taas kokku. Et avastada ja rõõmustada ja hullata ja mängida. Luua. Sisemine sund on see, mis suunab ning radu aidata valib."

27. oktoober

Veebipäevik muljetab: "Eilne heegeldamine oli äärmiselt värvikirev ja rõõmus. Ilusad värvilised lilled valmisid kenasti ja olid uskumatult ilusad. Järgmisel teisipäeval jätkame samas vaimus – heegeldamisega. Marianne õpetab meile uusi tehnikaid ja viise, kuidas veel ilusamaid lilli heegeldada. Ja loomulikult on kõik küsimused, kuidas ilusaid lilli teha, omal kohal, samuti heegeldamise kohta."

10. november

"Seekord oli meil laual palju erinevaid kangaid, pärleid. Pärlid on ikka imelised, kas pole? Ja siis, peale lõikamist, kanga kõrvetamist, omavahel kangaketaste kokku õmblemist ja pärlitega kaunistamist olidki meil valmis ilusad lilled, mille peale kodus ilmselt poleks tulnud. Aga kuna meil on nii andekas ja loominguline juhendaja nagu Mannu, siis ei imesta, et ka õpilased ilusaid asju teevad."

Peale kangaketastest lille valmistamist jäi meil aega üle ja võtsime ette veel uusi huvitavaid tehnikaid, mille kirjeldamine minu jaoks on äärmiselt keeruline – algajate värk. Aga lühidalt – üks ilus lilleke jo-jo tehnikas ja üks Mannu poolt kohapeal välja mõeldud kangast pärlike-kuulike," kirjutatakse veebipäevikus.

Koostegijate hulka kuuluv Kerli Kostritski on juhendaja üle väga õnnelik, noor naine rõõmustab ka selle üle, et noorte näputööhuviliste hulka tuleb tasapisi ka natuke vanemaid tegijaid.

Paar tunnikest

"Kuna Marianne on andekas, noor ja kaasaaegne, nii sobis ta meile juhendajaks väga hästi. Õnneks on ta oma valla inimene ja oli lahkesti nõus ka," naeratab Kerli.

Üks soov oli naistel õppida käsitööd tegema, teine korra nädalas väikeste laste kõrvalt napsata paar tunnikest iseenda jaoks.

"Alustasime leiva õpitoaga, siis viltisime, tegime lilli," loetleb Kerli ja ütleb, et ees on siidisalli valmistamine, polümeersavist ehete valmistamine. "On suur rõõm, et käsitööesemed on jälle moes ja oskused hinnatud," ütleb ta.

21. novembril kogunevad ettevõtlikud naised Kolga mõisa küüni, et maha pidada üks vägev kirbuturg.

NÕUANNE

Poodle targalt!

- Osta vaid nii palju, kui ära tarbid. Mõtle enne ostu läbi, mida ja kui palju vajad.
- Väldi mõttetut pakendit. Kauasäilivaid (kuivained, pesuvahendid jms) tooteid on kasulik osta suurpakendis.
- Väldi liigset kilekottidesse pakendamist. Kaalutud puu- ja juurviljad mahuvad sageli ühte väiksesse kotti – näiteks kaks tomatit ja paprika ei pea olema eraldi kottides. Keeldu kassas jagatavatest kilekottidest. Poodi minnes võta kauba pakkimiseks kaasa oma kile-, riide- või paberkotid.
- Vali kaup, mille pakendit saab kerge vaevaga taaskasutada. Nt papp- või paberpakendit saab küttekoldes põletada, muu materjali saab pakendikonteinerisse viia.
- Eelista turgu või poes kaalukauba letti. Portsjonitena valmis pakendatud (viilutatud) kaupa on küll mugav kasutada, kuid see on oluliselt kallim ja liigselt pakendatud.
- Vali kauakestvaid tooteid, eelista kvaliteeti. Väldi ühekordseks kasutamiseks mõeldud tooteid, nt ühekordsed plastiknõud. Sageli on ka massmoetooted odavast materjalist, kergesti purunevad või lihtsalt kiirelt mittevajalikuks muutuv kaup.
- Vali taaskasutatud materjalist valmistatud tooteid. Otsi vastavat märgistust.
- Poodle ka kasutatud asjade poodides.
- Kasuta toode lõpuni. Ära viska minema poolikut hambapasta- ja kreemituubi või -purki.
- Mõtle enne, kui lähed kaasa reklaampakkumistega, mis lubavad ühe toote ostmisel lisaväärtusena kaupa (n-ö mõttetut nänni), mida sul tegelikult vaja ei lähe.
- Mõtle ise ja paku ka teistele välja veel lahendusi, kuidas praegust elustandardit langetamata oleks võimalik vähem jäätmeid tekitada

Ole tööl eeskujuks!

- Prindi kahepoolselt või veelgi enam – paiguta kaks lehekülge ühele.
- Tööta dokumentidega digitaalselt. Loe ja tee tekstiparandusi arvutis; koosolekutel kasuta projektorit, allkirjasta digitaalselt jne.
- Kasuta e-arvet.
- Mahukate dokumentide puhul trüki vaid oluline osa.
- Enda tarbeks trüki "sodipaberile".
- Jaga kolleegidega ajalehti-ajakirju ja harvem vajaminevaid kontoritarbeid.
- Loo siseveebi alateema "Annan ära, rendin, laenan".
- Taaskasuta registraatoreid, failimappe jms.
- Kasuta koosolekutel ühekordsete joogitopside asemel klaase, kruuse vm korduvkasutatavaid nõusid.
- Võta käte kuivatamiseks kasutusele riidest käterätid.
- Kasuta taaskasutatavast materjalist valmistatud kontoripaberit.
- Kasuta printerites taastäidetavaid tahma- ja tindikassette.
- Tarbi pudelivee asemel kraanivett.
- Sordi jäätmeid.

Kodus, aias targalt talita!

- Kasuta kaubaga saadud pakendeid kodus uuesti. Kilekotte ja plastkarpe saad kasutada külmkapis vm toidu säilitamiseks; plastkarpe ka kevadel taimede ettekasvatamiseks, tetrapakendeid talvel lindude toidumajadeks, plekktopse naelte-kruvide hoidmiseks jne.
- Kasuta ühekordsete papp- ja plastnõude asemel keraamilisi taldrikuid-tasse.
- Vii asjad, mida enam ei vaja, korduvkasutusse. Kasutatud riided, jalanõud, mööbel, raamatud, majapidamistarbed ja -tehnika, mis on veel kasutamiskõlblikud, vii heategevusühingusse või jäätmejaama.
- Enne, kui otsustad uue toote osta, uuri, kas saad seda hoopis laenutada/rentida või lasta vana ära parandada.
- Telli endale e-arved.
- Kasuta kallite keemiliste puhastusvahendite asemel vaaremade nippe (nt www.toidutare.ee/aabits.php?id=238)
- Eelista dušši vanniskäimisele.
- Kogu vihmavett taimede kastmiseks.
- Leia uus kasutus oma otstarbe minetanud asjale (nt vana rehv aiakujunduses, kile- või riideribadest punutud vaip jms).
- Sordi jäätmeid, võimalusel komposti biolagunevad jäätmed.
- Ole kursis infoga, kuhu ja kuidas sinu kodukohas jäätmeid saab ära anda. Info leiad internetist kohaliku omavalitsuse kodulehelt.

Allikas: Keskkonnaministeerium

Kontrollimatu jäätmetekke tagajärgi võib näha Jõelähtme vallas Ülgase aladel. Lembit Peegel

NOVEMBRIS ON JÄÄTMETEKKE VÄHENDAMISE NÄDAL

Väldid jäätmete teket – säästad raha

Jäätmetekke vähendamise nädala (21.-29. november) idee on ühendada era- ja avalik-õiguslike organisatsioonide jõud teavitusaktsioonideks, mis kutsuvad üles jäätmeteket ennetama.

Agnes Jürgens
Keskkonnaministeerium

Osaleda saavad avaliku sektori asutused ja organisatsioonid, MTÜd, erasektor/tööstusettevõtted; kultuuri/spordi/haridusasutused jpt.

Jäätmetekke vähendamise nädala projektis osalevad Eesti, Andorra, Prantsusmaa, Iirimaa, Itaalia, Portugal, Rootsi, Hispaania, Suurbritannia ja Belgia mitmed regioonid.

Eestis tekib kodumajapidamises ühe elaniku kohta keskmiselt vähemalt 300 kg jäätmeid aastas. Majanduskasvu aastatel teeb see kilo jäätmeid päevas, kehvematel aegadel ehk pisut vähem. Samas on Eestil kui ka kogu Euroopa Liidul ühine eesmärk: jäätmetekke vähendamine ja vältimine.

See tähendab, et eelistatakse tegevusi, mille käigus tekib võimalikult vähe jäätmeid või ei teki neid üldse. Jäätmekäitluse järgmine eelistus on taaskasutust edendavad/soodustavad tegevused.

Kasulik rahakotile

Jäätmetekke vähendamine tähendab väiksemate koguste jäätmete tekitamist. Mida vähem jäätmeid, seda vähem on probleeme nende taaskasutusse ja ladestamisele saatmisega.

Jäätmete taaskasutamine on n.ö tagajärgedega tegelemine, mis aitab küll vähendada prügilasse minevat jäätmekogust, kuid on samal ajal väga ressursimahukas tegevus.

Jäätmetekke vältimisele ja vähendamisele saab kaasa aidata igaüks, alates elanikust kuni suurettevõtteni. See on kasulik nii meie keskkonnale kui ka rahakotile.

Millest alustada?

Kui osta poest vähepakendatud kaupa, kauakestvaid tooteid jms, saab sellega säästa raha. Samuti võidab tootja, kui ta investeerib vähem jäätmeid tekitavasse tehnoloogiasse, sest keskkonnatasu jäätmete käitlemise eest muudkui kasvab.

Kui osta poest vähe-pakendatud kaupa, kauakestvaid tooteid jms, saab sellega säästa raha.

Alusta mõtteviisi muutmisest ja enda õpetamisest. Enne kui otsustad järgmise uue asja soetada, küsi endalt:

- Kas mul on seda ikkagi vaja? Ehk saab ka kuidagi säästlikumalt, nt laenutada, parandada jne?
- Kui pikk on selle toote kasutusiga? Moekas masstoodang on tihtipeale ebakvaliteetne, muutudes kiiresti mittevajalikuks või kasutuskõlbmatuks.
- Kas saan hiljem sellele tootele "teise elu" anda? Kui minul seda toodet enam vaja ei ole, ei pea see veel täiesti kasutuskõlbmatuna prügimäele minema.
- Kas tean, kui suur on olnud selle toote valmistamise mõju keskkonnale? Materjal, disain, toote teekond tehasest tarbijani – see kõik nõuab ressursse. Mida vähem need ressursid pärinevad keskkonna taastumatutest varudest, seda väiksem on toote negatiivne keskkonnamõju.

Tihtipeale leitakse vabandus, et mis ma ikka teha saan, kui toode on valmistatud ja pakitud just nii, nagu tootja heaks on arvanud. Siiski, siiski. Kas tootja on tarbija jaoks või tarbija tootja jaoks? Kui toodetele kaob teadliku tarbija tõttu nõudlus, siis kaob ka tootjal mõttekus vastavat kaupa pakkuda. Niisiis – igaühe tark valik on oluline!

Vt ka www.envir.ee/jaatmenadal.

TEAVE

Kas teadsid, et...

• Iga minut kasutatakse maailmas vähemalt 1 miljon kilekotti. Aastas kasutab üks inimene keskmiselt 300 kilekotti. Kilekoti keskmine kasutusiga on umbes 12 minutit.

• Üle 50% toodetest pakendatakse Euroopas plastpakenditesse, sellest 46% puhul on tegemist kilega ja 27% puhul plastpudelitega. Ülejäänu on muu plast.

• Kui kõiki plastpakendeid (kilekotid, plastpudelid jne) ei visataks segaprügisse, vaid saadetaks korduvkasutusse, hoiaksime kokku ligi 30% maailmas praegu kasutatavast naftast ning vähendaksime oluliselt kasvuhoonegaaside teket.

• Umbes kolmandik poest ostetud toidust visatakse ära. Suur osa sellest jõuab prügimäele, kus see tekitab ohtlikku kasvuhoonegaasi metaani.

• Ühe tonni ajalehepaberi ümbertöötlemine säästab umbes ühe tonni puitu. Ühe tonni printeri- või koopiapaberi ümbertöötlemine säästab veidi üle 2 tonni puitu (kõrgema kvaliteediga paberi tootmiseks kulub rohkem puitu).

Kuni 6000 ühekordset mähet kulub lapse 3-aastaseks saamiseni. See on umbes 1 tonn mähkmeid lapse kohta!

• Umbes 2 miljardit inimest (kolmandik inimkonnast) elab tingimustes, kus nad saavad kasutada maksimaalselt 20 liitrit vett päevas. Keskmine Euroopa pere kasutab 300-400 liitrit puhast vett päevas.

• Umbes 40% maailmamerest (neljandik maakera pinnast) on prügiga kaetud. Suurim "ujuv prügimägi" asub Vaikses ookeanis Hawaii saarestiku lähistel ning on 680 tuhat ruutkilomeetrit suur. Suurem kui Prantsusmaa!

• Pikaealise toote eelistamine lühiealisele on alati ökoloogilisem. Kuigi näiteks kvaliteetsete kingade tootmiseks kulub rohkem loodusvarasid, on nende ostmine vastupidavust arvestades siiski kasulikum. Kui jagada tootmiskulud ühe kasutusaasta kohta, siis kulub lühiealisele kingapaarile 7,3 kg ja kvaliteetsemale paarile 3,9 kg tahkeid loodusvarasid.

• Taastöödeldavate materjalide kasutamine vähendab oluliselt loodusvarade tarbimist. Näiteks üheruutmeetriseks kaltsuvaibaks kulub 4 kg tahkeid loodusvarasid. Sama suure vaiba valmistamiseks esmatöödeldud puuvillast kulub aga 30 kg.

• Iga kasutuskorra kohta kulub paberkotile 630 g ja kilekotile u 70 g taastumatuid loodusvarasid. Riidest koti valmistamiseks kulub ainult 6 g taastumatuid loodusvarasid kasutuskorra kohta.

• Kui kasutada puhastamiseks ühekordselt kasutatavaid lappe, koguneks neid aastas kokku 9 miljonit tonni! Kasutades tolmulappi või kaltsu, hoidud sa sellise jäätmemäe tekitamisest ja võtad kasutusse ka midagi vana, mille muidu ära viskaksid.

PRESIDENDI PATRONAAŽI ALL

Eesti kodukaunistamise ühendusel täitub tänavu tosin tegutsemisaastat

MTÜ Eesti Kodukaunistamise Ühendus on tänaseks edukalt tegutsenud tosin aastat, samas aga jõudnud pisut murettekitavasse ajahetke, kus senine toimimisviis ei pruugi enam olla võimalik.

Ene Pajula
Eesti Kodukaunistamise Ühenduse keskjuhatuse liige

Praegune MTÜ Kodukaunistamise Ühendus on president Lennart Meri pärand, ühenduse juured aga ulatuvad sõjaeelsesse aega. Rohtaedu hakkasid edumeelsemad noored peremehed talude juurde rajama juba üle-eelmise sajandi lõpukümnendeil. See oli tähelepanuväärne, eriti kui silmas pidada eesti vanasõna "Ilu ei panda padaje".

Tollest valulisest protsessist on kirjutanud Karl Ristikivi oma romaanis "Rohtaed". Elu arenes aga edasi ja oma riigi tekkides sai kodukaunistamine juurde uut hoogu, nii et aastaks 1935 oli Eestimaal loodud Eesti Maakodude Kaunistamise Selts.

Kuigi tollal seda veel mainekujunduseks ei nimetatud, saadi ometi aru, et kaunis heakorrastatud kodus pole lihtsalt mõnus elada ja oma lapsi kasvatada, vaid et igaühe kodust ja kodu ümbrusest sõltub, mis mulje jääb meie külast, linnast ja riigist.

Kõige vahetumalt sõltub riigi heakorrastatusest muidugi turismimajandus, aga paikkonda täis niitmata nõgeseid ei võta eriti tõsiselt ilmselt ükski investor – seega loob riigi mainet iga talu, iga maja, iga tänav.

Riiklikult tähtis küsimus

1938. aastal asus liikumise etteotsa president Konstantin Päts ja siis võttis liikumine riiklikult tähtsa iseloomu. President Pätsi allkirjaga aukirju on kodudes veel säilinud, kuigi vahepeal oleme üle elanud aegu, mil sellise aukirja avalikuks tulek võis perele tähendada Siberi-teekonda.

Aegade rahunedes hakati kodukaunistamisele jälle suuremat rõhku pöörama. Eakamad inimesed mäletavad, et millalgi hakati jälle välja selgitama rajoonide kaunimaid kodusid, paremini heakorrastatud asutusi-ettevõtteid jms.

1990. aastast soikus kõik. Inimesi tabas kiirete muutuste šokk, kadusid töökohad, senised eesmärgid muutusid mõttetuks. Toasooja hoidmine ja söögi lauale toomine nõudsid nii suurt energiat, et millegi kaunistamiseks enam jõudu ei jäänud. See tegi president Meri murelikuks.

Olukorras, kus riiklik mainekujundus oli muutunud eluliselt tähtsaks, kordades tähtsamaks, kui see oli enne sõda, kutsus president 1997. aasta kevadtalvel kokku maavanemad. Miks just maavanemad? Selleks oli tal mitu põhjust.

Kodanikuühiskond oli veel täiesti olematu, samas kui maavanemate positsioon oli tollal praegusest oluliselt parem, nemad olid kesksed ja arvestatavad regionaalpoliitika elluviijad.

Lennart Meri, kes ei tahtnud midagi juhuse hoolde jätta ja kindel olla, et liikumine tõepoolest käivitub, pidas maavanemaid selle kindlaks toeks. Maavalitsus sai oma inimeste hulgast anda maakondliku koordinaatori ning oma eelarvest tagada ka vajaliku ressursi, mida maakonnakomisjonil kaunimate kodude väljavalimiseks paratamatult vaja läks.

Ühtlasi kindlustas maavalitsus liikumisele ka nö riikliku autoriteedi ja andis presidendile kindluse, et tunnustus, mille tema oma nimel välja jagab, on läbinud mitmekordse sõela – need kodud on tunnistatud parimateks omavalitsuslikul konkursil ja seejärel võitnud parima koha ka maakondlikus võrdluses.

Leidnud toetust peaaegu kõigi tollaste maavanemate juurest, kuulutas president Meri 1997. aasta emadepäevakõnes "Estonia" kontserdisaalis eeloleva aasta kodukaunistamise aastaks, sõnades: "Mu kallid Eesti emad! Asuge koos isadega, koos oma tütarde ja poegadega korraldama meie eesti kodu. Tehkem kodud puhtaks ja kauniks nii seesmiselt kui ka väliselt. See on kõige lihtsam ja jõukohasem viis muuta kaunimaks, puhtamaks, rikkamaks ja tugevamaks kogu Eesti."

Enesestki mõista asus Lennart Meri ka Eesti kodukaunistusliikumise patrooniks. Patroonina on jätkanud ka järgmised presidendid.

Maavalitsused on tublid

Süsteem käivitus väga hästi. Maavanemad olid südamega asja juures ega pannud kodukaunistamise koordineerimise kohustust kellelegi vägisi. Kuidas muidu seletada seika, et mitmed töötajad, kellele see ülesanne langes, on seda võtnud täie tõsidusega tänaseni.

Enamasti leiti koordinaatorid arengu- ja planeeringuosakonnast, aga ka teistest üksustest, nii et nende põhitöö võis kaunite koduaedade hindamisest jääda üsna kaugele. Kõik maakondlikud koordinaatorid volitati osalema ka Eesti Kodukaunistamise Ühenduse keskjuhatuse töös. Keskjuhatust on algusest peale tõhusalt juhtinud Tallinna Tehnikakõrgkooli rektor Arvi Altmäe.

Harju tegemised on teistest piirkondadest mõnevõrra erinenud.

Keskjuhatuse liikmete ülesanne on läbi aastate olnud nii presidendi autasu kui ka peaministri auhinna nominentide väljaselgitamine oma maakonnas; mastivimplite piduliku üleandmise korraldamine; presidendi vastuvõtu korraldamine kaunimate koduaedade omanikele; iga-aastase albumi koostamine presidendi auhinna võitnud koduaedadest ja Eestimaa kaunistamise pikaajalise strateegia väljatöötamine – alates 2000. aastast on igal aastal keskendutud ühe kitsama valdkonna arendamisele nagu väravad, viidad, bussipaviljonid, kalmistud, linnused, lasteaiad, kooslid, pargid, väljakud, veekogud, tervisespordirajatised, tööstusmaastik, kortermajad jms.

Ja kuigi Eesti Kodukaunistamise Ühenduse keskne tähelepanu on alati olnud pühendatud kaunitele koduaedadele, on eripreemiatega hinnatud ka kaunimaid valla-, linna- ja metskonnakeskusi, heakorrastatumaid tööstusettevõtteid ja spordirajatisi – ei saa ju Eesti Vabariigi presidendi eesmärgiks olla vähemat, kui innustada inimesi muutma puhtamaks ja ilusamaks mitte ainult kodu, vaid kodumaa.

Järjepidevus Harjus

Avalikkusele pole ilmselt üllatus, et maavalitsuste eksistents on juba pikemat aega kahtluse all olnud. Masuaegsed rahakärped on sundinud neid oma tegevust kõvasti kokku tõmbama ja inimesi koondama.

Esimesena läksidki löögi alla need valdkonnad, mille maavalitsused on võtnud enda peale vabatahtlikult ja mille täitmist ei reguleeri seadus.

Keskjuhatus on koondamiste tõttu juba kaotanud või kaotamas oma vanu läbiproovitud liikmeid, nagu seda on ka Harju maavalitsuse arenguosakonna regionaalse arengu talituse juhataja Jüri Muru, kes on EKKÜ Harju piirkonna koordinaator olnud algusest peale. 2004. aastast alates on ta olnud ka EKKÜ esimehe Arvi Altmäe asetäitja.

Harju tegemised on teistest piirkondadest mõnevõrra erinenud võib-olla seetõttu, et siin on tegutsenud maavanema poolt moodustatud Kodukaunistamise Harjumaa Kogu, kes avas "suure" EKKÜ juurde eraldi pangakonto.

Raha on nad taotlenud ja saanud põhiliselt kohaliku omaalgatuse programmist, mille kaasfinantseerija on projektipõhiselt olnud omavalitsuste liit. Lisaks Kauni Kodu konkursile on Harjumaal kõik need aastad toimunud ka Ilusa Küla ülevaatus, mille läbiviija, tellija ja rahastaja on olnud omavalitsuste liit. Nii et koostöö omavalitsuste liiduga on Harjus siiani olnud olnud hea, iseasi, kuidas see jätkub nüüd, masu tingimustes.

Ühtlasi kindlustas maavalitsus liikumisele ka nö riikliku autoriteedi.

Jüri Muru on Eesti Kodukaunistamise Ühenduse Harju piirkonna koordinaator algusest peale. 1.detsembrist siirdub ta pensionile. Ülo Russak

Jüri Muru: "See, et veteranid kõrvale jäävad, on iseenesest ju loogiline ja paratamatu. Eks muret ja kahtlusi uute esindajate määramise osas on olnud varemgi, kuid lõpuks on asjad ikkagi laabunud." 2003. aastani tegutses Kodukaunistamise Harju Kogu sekretärina Rosiine Õismets, kelle järel on väga head tööd teinud maavalitsuse regionaalse arengu talituse peaspetsialist Maret Välja.

Järjepidevuse hoidmine sellel real jääbki pärast Jüri Muru pensionile minekut 1. detsembrist esialgu tema kätesse, kui uus maavanem ei otsusta teisiti. Loodetavasti suhtub kodukaunistamisliikumisse endise tähelepanuga ka Harju omavalitsusliidu uus koosseis ja jätkab Kodukaunistamise Harju Kogu toetamist.

Mitmesuguste ajakirjade korraldatud Kauni Kodu konkursid on küll tänuväärsed, kuid Eesti Kodukaunistamise Ühenduse sihipärast ja metoodilist tegutsemist need asendada ei suuda.

MAARDU LINNAVALITSUS TEATAB:

Detailplaneeringute algatamine ja avalikud väljapanekud.

Algatatud on:
1. Hanerohu tee 18 kinnistu ja lähiala detailplaneering. Planeeritava ala suurus on ca 0,5 ha. Planeeringu peamine eesmärk on tänava maa-ala ja liikluskorralduse määramine ning krundipiiride muutmine.
2. Ploomipuu puiestee äärse ala (Keerispea tee ja Pirnipuu pst vahel) detailplaneering. Planeeritava ala suurus on ca 2,5 ha. Planeeringu peamine eesmärk on sotsiaalmaakruntide moodustamine ja hoonestustingimuste määramine lasteaed- algkooli rajamiseks.
3. Kroodi tn 4, 8, 10b ja Kroodi tn 12 kinnistute vahelise ala (Kroodi tn 10) detailplaneering. Planeeritav ala suurus on ca 1,5 ha. Planeeringu eesmärk on maakasutus- ja hoonestustingimuste määramine biodiislitehase ja naftasaaduste mahutipargi rajamine.

Avalikustatakse:
Vana-Narva mnt, Saha-Loo tee ja Peterburi tee 105 kinnistu vahelise ala detailplaneering. Detailplaneeringuga on kavandatud 4 äri- ja tootmismaa krunti logistikakeskuse välja arendamiseks. Hoonestuse maksimaalne kõrgus on 18 m ja suurim hoonete arv krundil on kuni 5 hoonet. Detailplaneeringuga on võimalik tutvuda (tööaegadel) 20.11.-04.12.2009.a. Maardu Linnavalitsuse ruumis 101, Kallasmaa tn 1, Maardus.

Detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste alusel korraldatakse avalik arutelu 08.12.2009.a. Maardu Linnavalitsuse koosolekute saalis Kallasaa tn 1, algusega kell 15.00. Täiendav info 606 0726, 606 0731.

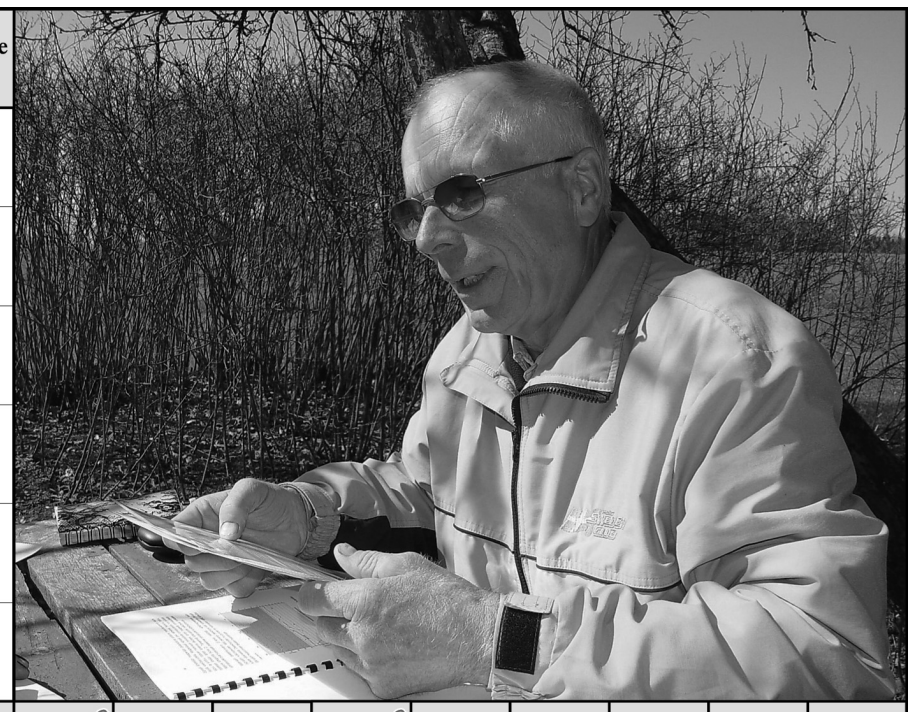

Eelmise ristsõna vastus: Kaupo Reede ja Mari-Ann Kelam.

ESMASPÄEV 16.11
Eesti Televisioon

06.53 Tänane kava
06.55 Terevisioon
08.55 Südameasi: Vihane jõuk
09.50 Terevisioon*
11.45 Sõida maale!*
12.30 Mida teie arvate? Soorollid*
13.25 Tervisesaade*
13.50 TV 10 olümpiastarti
14.20 Jamie Oliver kodus: Porrulauk
14.45 24: 21.00-22.00
15.25 Sind otsides*
16.00 Wikmani poisid, 8
16.30 Õnne 13
16.59 Õhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan. Saame kokku Tomi juures: Suured maadeavastused. Tweenie-põngerjad
17.40 Südameasi: Vihane jõuk
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Osoon
20.30 Tööotsija
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport
21.39 Luuletus: Jan Kaus
21.40 Pehmed ja karvased
22.00 Välisilm
22.25 Aktuaalne kaamera
22.30 Välisilm esitleb. Saaduse saladused: spionaazhivabriku uste taga. Dokfilm
23.30 Ringvaade*
00.35 Kahekõne*
01.31 Homne kava
01.33 ERR uudised

Kanal 2

06.00 Alf: Uuele teele
06.25 Imelised salasõbrad
06.45 Chip ja Dale tõttavad appi: Agent Vöötorav
07.05 101 dalmaatsia koera seiklused: Lemmikloom
07.30 Piilupart Donaldi seiklused, 4/65: Tillukesed pardid
08.00 Reporter*
09.00 Tee õnnele, 313: Viktoria plaanib kättemaksu*
10.00 Armastuse nimel, 53/170*
11.00 Kodus ja võõrsil, 4531-4532*
12.00 Ärapanija*
12.30 Elu pärast Foobiat*
13.30 Komissar Rex: Stocki viimane juurdlus
14.25 Lastega kodus: Maailma parim sünnipäev
15.00 Rubi, 13/115
16.00 Armastuse nimel, 54/170
17.00 Tee õnnele, 314
17.55 Kodus ja võõrsil, 4533-4534
19.00 Reporter
20.00 Võsareporter
20.35 Saladused
21.25 Meeleheitel koduperenaised: Pilt on lihtsalt pilt
22.25 Meedium: Põle, kullake, põle, 2
23.20 Kaks ja pool meest: Nahkvarustus on külalistetoas
23.50 Ärapanija*
00.20 Euroopa pokkeriturnee
01.15 Hiromant
02.05 Tuvikesed: Pruudita sõber. Arvuti
02.55 90210: Pidu on läbi*
03.35 Reporter*
04.25 Rosamunde Pilcher – Kuni oled sina. Romantiline draama

TV 3

06.15 Fifi ja lilletirtsud
06.35 Miki ja Donaldi seiklused
07.00 Winxid
07.25 Tak ja Juju vägi
07.50 Taltsutamatu hing*
08.45 Kirgede torm*
09.50 Vaprad ja ilusad*
10.40 Kodu keset linna*
11.10 Starsky ja Hutch: Võlgade sissenõudja
12.05 Top Shop
12.35 Eesti otsib superstaari*
14.00 Kaua võib!*
14.35 Naabrid
15.05 Seitsmes taevas: Head uudised peaaegu kõigile
16.00 Taltsutamatu hing
17.00 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Raport
20.30 C.S.I. kriminalistid: Relvitu ja ohtlik
21.25 SUUR FILM: Öö muuseumis. Komöödia
23.35 C.S.I. kriminalistid: Hüvastijätusuudlus
00.30 Miami Vice: Üksinda
01.25 Taanieli raamat: Leppimine
02.15 Raport*
02.45 Telejazz Live
04.55 Kõige naljakamad koduvideos: Pühendus puupeadele
05.45 TV3 uudised*

TEISIPÄEV 17.11
Eesti Televisioon

06.53 Tänane kava
06.55 Terevisioon
08.55 Südameasi: Tuli ja tuhk
09.50 Terevisioon*
11.50 Prillitoos (eestikeelsete subtiitritega)*
12.50 Osoon*
13.15 Välisilm*
13.40 Välisilm esitleb. Saaduse saladused: spionaazhivabriku uste taga. Dokfilm
14.40 Väikesed jõulusaladused, 3/8
15.35 Tööotsija*
16.05 Eesti aja lood
16.30 Õnne 13
16.59 Õhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan. Saame kokku Tomi juures: 100 Kolumbuse muna
17.40 Südameasi: Tuli ja tuhk
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Vabariigi kodanikud
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport
21.39 Luuletus: Aare Pilv
21.40 OP!
22.10 PÖFF soovitab: Salajane päikesepaiste. Draama
00.25 Erisaade*
00.50 Ringvaade*
01.59 Homne kava
02.01 ERR uudised

Kanal 2

06.00 Alf: Minevikumeenutused
06.25 Imelised salasõbrad: Laud on kaetud
06.45 Chip ja Dale tõttavad appi: Ööbiku laul
07.05 101 dalmaatsia koera seiklused: Sõbrad
07.30 Piilupart Donaldi seiklused, 5/65: Onu lemmikloom
08.00 Reporter*
09.00 Tee õnnele, 314*
10.00 Armastuse nimel, 54/170*
11.00 Kodus ja võõrsil, 4533-4534*
12.00 Võsareporter*
12.35 Saladused*
13.30 Komissar Rex: Surmasõit
14.25 Lastega kodus: Järeltõuked
15.00 Rubi, 14/115
16.00 Armastuse nimel, 55/170
17.00 Tee õnnele, 315
17.55 Kodus ja võõrsil, 4535-4536
19.00 Reporter
20.00 Krimi
20.30 Teadmata kadunud: Täitsa surnud
21.25 Ämblikmees 2. Seiklusfilm
23.50 Must vihm. Põnevik
02.05 Kaks ja pool meest: Nahkvarustus on külalistetoas*
02.30 Tuvikesed: Bundyd rannas. Ta jälgib mind
03.20 Võsareporter*.
03.45 Reporter*
04.35 Meedium: Põle, kullake, põle, 2*
05.20 Saladused*

TV 3

06.15 Fifi ja lilletirtsud
06.35 Miki ja Donaldi seiklused
07.00 Winxid
07.25 Tak ja Juju vägi
07.50 Taltsutamatu hing*
08.45 Kirgede torm*
09.50 Vaprad ja ilusad*
10.40 Kodu keset linna*
11.10 Starsky ja Hutch: Inimlaps tänaval
12.05 Top Shop
12.35 C.S.I. kriminalistid: Relvitu ja ohtlik*
13.35 A-Rühm: Surmaleping
14.35 Naabrid
15.05 Seitsmes taevas: Lahkumine
16.00 Taltsutamatu hing
17.00 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Kaua võib! Probleeme aitab lahendada saatejuht Ain Allas.
20.30 Dr House: See polnud vähk
21.25 Lõvisüda. Märul
23.30 C.S.I. kriminalistid: Tapja
00.25 Vastasseis: Reis
01.20 Angela pilk: Jumala silmis
02.10 Kaua võib!*
02.40 Telejazz Live
04.55 Targem kui 5.b*
05.45 TV3 uudised*

KOLMAPÄEV 18.11
Eesti Televisioon

06.53 Tänane kava
06.55 Terevisioon
08.55 Südameasi: Kõik, mis meelel
09.50 Terevisioon*
11.50 OP!*
12.20 Batareja*
12.45 Vabariigi kodanikud*
13.40 Hukatuslik mägi. Põnevusdraama
15.15 Filminäitleja: Olev Eskola
16.00 Tagatargemad*
16.30 Õnne 13
16.59 Õhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan. Saame kokku Tomi juures: Iloni Imedemaa. Karusmarjad metsikus looduses
17.40 Südameasi: Kõik, mis meelel
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
19.30 Lotokolmapäev
20.05 Pealtnägija
20.55 Viking Lotto
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport
21.39 Luuletus: Mihkel Kaevats
21.40 Foorum
22.35 Aktuaalne kaamera
22.40 Eesti lood: Siim, Samuli ja Dolce Vita
23.10 Riigikogu infotund
00.10 Tähelaev: Aleksei Turovski*
01.25 Ringvaade*
01.55 Lotokolmapäev*
02.25 Viking Lotto*
02.28 Homne kava
02.30 ERR uudised

Kanal 2

06.00 Alf: Jälle üksi
06.25 Imelised salasõbrad: Adopteeri mind!
06.45 Chip ja Dale tõttavad appi: Armastuse nimel
07.05 101 dalmaatsia koera seiklused: Kaks piletit
07.30 Piilupart Donaldi seiklused, 6/65: Koopapardid
08.00 Reporter*
09.00 Tee õnnele, 315*
10.00 Armastuse nimel, 55/170*
11.00 Kodus ja võõrsil, 4535-4536*
12.00 Krimi*
12.30 Kelgukoerad*
13.30 Komissar Rex: Hirm linnas
14.25 Lastega kodus: Joey ja Stacey ja Jesse ka
15.00 Rubi, 15/115
16.00 Armastuse nimel, 56/170
17.00 Tee õnnele, 316
17.55 Kodus ja võõrsil, 4537-4538
19.00 Reporter
20.00 Mesinädalad Floridas. Romantiline draama
21.55 Jahtunud jälg: Kiri
22.55 Vahelevõtja: Asi on näos
23.55 Teadmata kadunud: Oceanicu Kuuiku lugu
00.50 Selgeltnägijad finaali eel*
01.45 Hiromant
02.35 Tuvikesed: Grilliõhtu
03.25 Rooli võim*
03.50 Krimi*
04.15 Reporter*
05.20 Hooaeg*

TV 3

06.15 Fifi ja lilletirtsud
06.35 Miki ja Donaldi seiklused
07.00 Winxid
07.25 Tak ja Juju vägi
07.50 Taltsutamatu hing*
08.45 Kirgede torm*
09.50 Vaprad ja ilusad*
10.40 Kodu keset linna*
11.10 Starsky ja Hutch: Märul
12.05 Top Shop
12.35 Dr House: See polnud vähk*
13.35 A-Rühm: Tee lootuseni
14.35 Naabrid
15.05 Zorro: mõõk ja roos
16.00 Taltsutamatu hing
17.00 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Kaalust alla
21.00 Kondid: Topeltjamad
22.00 Põgenemine: Suurhing
00.05 NYPD Blue: Kes on issi?
01.05 Heroes: Võitle või põgene
01.55 teler.Tv*
02.20 Kuni surm meid lahutab: Mööbel seksi vastu
02.45 Telejazz Live
04.50 Top Gear*
05.45 TV3 uudised*

NELJAPÄEV 19.11
Eesti Televisioon

06.53 Tänane kava
06.55 Terevisioon
08.55 Südameasi: Sõbrad nagu sina
09.50 Terevisioon*
11.50 Pealtnägija*
12.40 Pehmed ja karvased*
13.00 Foorum*
13.50 Riigikogu infotund*
14.55 Minuscule
15.00 Eesti lood: Siim, Samuli ja Dolce Vita
15.30 Asja mõte: Kuidas koguda keskkonda?*
16.00 ME, Tegijad!, 3/8: Saaremaa*
16.30 Õnne 13
16.59 Õhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan. Saame kokku Tomi juures: Betty õpetab Annile diktsiooni. Pritsimees Saamuel
17.40 Südameasi: Sõbrad nagu sina
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Kahekõne
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport
21.39 Luuletus: Andres Ehin
21.40 Kiirabihaigla: Inimkilp
22.25 Aktuaalne kaamera
22.30 MI
23.00 Max Lorenzi elu ja tema aeg. Muusikadokumentaal
23.55 Ringvaade*
01.00 Homne kava
01.02 ERR uudised

Kanal 2

06.00 Alf: Usud sa nõidust?
06.25 Imelised salasõbrad
06.45 Chip ja Dale tõttavad appi
07.05 101 dalmaatsia koera seiklused: Kõva kutt
07.30 Piilupart Donaldi seiklused, 7/65.: Haihtuv raha
08.00 Reporter*
09.00 Tee õnnele, 316*
10.00 Armastuse nimel, 56/170*
11.00 Kodus ja võõrsil, 4537-4538*
12.00 Sinu küljes kinni*
12.30 Kaks kanget Lõuna-Ameerikas*
13.30 Komissar Rex: Surm muuseumis
14.25 Lastega kodus: Aitab lollustest
15.00 Rubi, 16/115
16.00 Armastuse nimel, 57/170
17.00 Tee õnnele, 317
17.55 Kodus ja võõrsil, 4539-4540
19.00 Reporter
20.00 Eestlane ja venelane: Eesti-vene duell
20.30 Selgeltnägijate tuleproovi finaal
22.00 Politseiakadeemia 3. Komöödia
23.35 Team America: Maailma korravalvurid. Komöödia
01.25 Hiromant
02.15 Tuvikesed: Buck päästab päeva. Hambaarst
03.05 Kodusaade*
03.40 Reporter*
04.30 Mesinädalad Floridas. Romantiline draama

TV 3

06.15 Fifi ja lilletirtsud
06.35 Miki ja Donaldi seiklused
07.00 Winxid
07.25 Tak ja Juju vägi
07.50 Taltsutamatu hing*
08.45 Kirgede torm*
09.50 Vaprad ja ilusad*
10.40 Kodu keset linna*
11.10 Starsky ja Hutch: Raskekaallane
12.05 Top Shop
12.35 Kaalust alla*
13.35 A-Rühm: Rock`n`rolli süda
14.35 Naabrid
15.05 Zorro: mõõk ja roos
16.00 Taltsutamatu hing
17.00 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Eesti otsib superstaari: Lava taga
21.00 Stiilipäevik: Appi tõttab Zhenja Fokin
21.30 Kättemaksukontor: Peaaegu täiuslik mõrv
22.30 Grey anatoomia: Kuus päeva, 1
23.30 Dr House: Looteasend
00.30 Jooksus: Identiteedikriis
01.25 Jäljetult kadunud: Kohtupäev
02.10 Stiilipäevik: Appi tõttab Zhenja Fokin
02.35 Telejazz Live
04.30 Bratzid: Rokiinglid
05.45 TV3 uudised*

REEDE 20.11
Eesti Televisioon

06.53 Tänane kava
06.55 Terevisioon
08.55 Südameasi: Vanad sidemed
09.50 Terevisioon*
11.50 Kahekõne*
12.45 MI*. Mida külmem talv, seda magusam muusika
13.10 Ajalik ja ajatu: Teoloog Arne Hiob*
13.40 Korvpalli VTB Ühisliiga: BC Kalev/Cramo-Moskva CSKA*
15.20 Lätimaa rändkaupmees. Dokfilm
16.10 Kiirabihaigla: Inimkilp
16.59 Õhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan. Saame kokku Tomi juures: Meisterdamised Mariga, 12 – väike puuhobune. Reis ümber maailma
17.40 Südameasi: Vanad sidemed
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Mida teie arvate?: Kuidas teatada tähtsaid uudiseid?
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport
21.39 Luuletus: Kivisildnik
21.40 Kinnunen. Telemängufilm
23.05 Pealtnägija*
00.00 Ringvaade*
01.05 Batareja*
01.32 Homne kava
01.34 ERR uudised

Kanal 2

06.00 Alf: Tapja Tannerite majas
06.25 Imelised salasõbrad: Krahh
06.45 Chip ja Dale tõttavad appi: Lemmikloomad Chip ja Dale
07.05 101 dalmaatsia koera seiklused: Armumine
07.30 Piilupart Donaldi seiklused, 8/65: Tshingis-khaani kroon
08.00 Reporter*
09.00 Tee õnnele, 317*
10.00 Armastuse nimel, 57/170*
11.00 Kodus ja võõrsil, 4539-4540*
12.00 Selgeltnägijate tuleproovi finaal*
13.30 Komissar Rex: Tappev kirg
14.25 Lastega kodus: Ebaõnnestunud lapsehoidmine
15.00 Rubi, 17/115
16.00 Armastuse nimel, 58/170
17.00 Tee õnnele, 318
17.55 Kodus ja võõrsil, 4541-4542
19.00 Reporter
20.00 Sinu küljes kinni
20.30 Kaks kanget Lõuna-Ameerikas
21.30 Kelgukoerad
22.30 Tõelised kuriteod: Truong
23.30 Bermuda kolmnurk. Põnevik
01.15 Vaenlane väravas. Põnevik
03.25 Naistemees. Komöödia
04.45 Reporter*
05.40 Sinu küljes kinni*

TV 3

06.15 Fifi ja lilletirtsud
06.35 Miki ja Donaldi seiklused
07.00 Winxid
07.25 Tak ja Juju vägi
07.50 Taltsutamatu hing*
08.45 Kirgede torm*
09.50 Vaprad ja ilusad*
10.40 Kodu keset linna*
11.10 Starsky ja Hutch: Ihu, mis väärib kaitsmist
12.05 Top Shop
12.35 Eesti otsib superstaari: Lava taga*
13.35 A-Rühm: Keha
14.35 Naabrid
15.05 Zorro: mõõk ja roos
16.00 Taltsutamatu hing
17.00 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Võta või jäta
21.00 Heleni kasvatamine. Romantiline komöödia
23.15 NCIS: Kriminalistid: Oht
00.15 Imemehed. Komöödia
02.25 Baskerville'ide koer. Krimifilm
03.45 Laavatorm. Katastroofifilm
05.10 TV3 uudised

LAUPÄEV 21.11
Eesti Televisioon

07.23 Tänane kava
07.25 Topi ja Binnu: Telkimas. Binoo karbis
07.35 Muri ja Mari: Muri ja merekoletis
07.40 Väike päästekaater Elias: Kapten Püssirohi
07.50 Jimmy Neutroni seiklused: El Magnifico/ Sõu parim
08.15 Cedric: Kui Yolanda appi tuleb
08.25 Lili saar: Tsirkus
08.40 Tweenie-põngerjad: Soengud
09.00 ME, Tegijad!, 4/8: Tartumaa
09.30 Tööotsija*
10.00 Sõida maale!
10.45 Õnne 13*
11.10 Pealtnägija*
12.00 Pehmed ja karvased*.
12.20 Murdmaasuusatamise MK etapp: Beitostölenis. Naiste 10 km (kl)
13.40 Erisaade*
14.05 Murdmaasuusatamise MK etapp: Beitostölenis. Meeste 15 km (kl)
15.45 Meelte maailm: Nahk
16.00 Tegutseja*
16.30 Kahekõne*
17.29 Õhtune kava
17.30 Concerto Contore
18.00 Tagatargemad
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Elevantide salajane elu, 2/3
19.30 ETV huumori kuld
20.00 Sind otsides
20.30 Õnne 13
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.20 Sport. Sport
21.38 Luuletus: Paavo Piik
21.40 Riigireetur (Eesti 2009). Dokfilm
23.10 24: 22.00-23.00
23.55 Lätimaa rändkaupmees. Dokfilm
00.48 Homne kava
00.50 ERR uudised

Kanal 2

06.05 Tantsi, kui oskad! 3
06.50 Reporter*
07.45 Olseni kaksikud – Londonit vallutamas. Perefilm
09.30 Sügis Tallinnas
10.00 Rooli võim
10.30 Kodusaade
11.15 Hooaeg
12.00 Subboteja
13.00 Eestlane ja venelane: Eesti-vene duell*
13.30 Kolm põgenikku. Komöödia
15.15 Meeleheitel koduperenaised: Pilt on lihtsalt pilt*
16.10 Kõmutüdruk: Võrratud Archibaldid
17.05 Rosamunde Pilcher – Teine vaatenurk. Romantiline draama
19.00 Reporter+
19.35 Tähed muusikas
20.35 102 dalmaatsia koera. Komöödia
22.30 Krokodill Dundee. Seikluskomöödia
00.25 Jade. Erootiline põnevik
02.05 Veel 48 tundi. Komöödia
03.40 Saatuslik veetlus. Põnevik
05.35 Reporter+*

TV 3

05.40 Kirgede torm*
07.20 Rähn Woody
07.45 Minu sõbrad Tiiger ja karupoeg Puhh
08.10 Miki-hiir ja sõbrad: Eriagent Oso
08.35 Miki-hiir ja sõbrad
09.00 Bakugan
09.30 H2O – Merineitsid: Tõbine
10.00 Head isu!
10.30 Stiilipäevik: Appi tõttab Zhenja Fokin*
11.00 Grey anatoomia: Kuus päeva, 1*
12.00 Kättemaksukontor: Peaaegu täiuslik mõrv*
13.00 Narrkuningas. Komöödia
15.35 teler.Tv
16.05 Kadunud poeg. Põnevik
17.55 Mägidoktor: Vaid üks maja
18.55 TV3 uudised
19.30 Vilde tee
20.30 Titanic. Draama
00.15 Ebatavaline elu. Romantiline komöödia
02.10 Armastus tööpostil. Komöödia
04.45 Head isu!*
05.10 TV3 uudised*

PÜHAPÄEV 22.11
Eesti Televisioon

07.23 Tänane kava
07.25 Topi ja Binnu: Mutila. Topi teab kõike
07.35 Künkaotsa kliinik: Kõik suured ja väikesed elukad
07.45 Mamma Mirabelli kodukino: Pelglik kilpkonn
07.55 Muri ja Mari: Muri ja kassipoeg
08.00 Pritsimees Saamuel
08.10 Vipo – lendava koera seiklused: Vipo Indias. Elevandi mälu
08.25 Allveelaev Olli: Uduhirm
08.35 Animalia – Loomade kuningriik: Hea sõna võidab võõra väe
09.00 Prillitoos
11.15 Sind otsides*.
11.45 Elevantide salajane elu, 2/3
12.35 Ajalik ja ajatu
13.05 Asja mõte: Lähiajaloo valikud
13.35 Tervisesaade
14.05 Murdmaasuusatamise MK etapp: Beitostölenis. Meeste 4 x 10 km
16.10 Mida teie arvate?: Kuidas teatada tähtsaid uudiseid?*
17.04 Õhtune kava
17.05 Vabariigi kodanikud*
18.00 Eesti aja lood. Okupatsioonid: Soomepoisid
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Kelmid ja pühakud: Kahe tule vahel
19.35 Allo Allo!
20.00 Erisaade
20.25 Wikmani poisid, 9
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.20 Aeg luubis
21.40 Sport
21.57 Luuletus: Triin Soomets
22.00 Uued trikid
22.50 Väikesed jõulusaladused, 4/8
23.40 Concerto Contore
00.11 Homne kava
00.13 ERR uudised

Kanal 2

06.00 Krimi*
06.25 Rooli võim*
06.50 Tantsi, kui oskad! 3
07.30 Oravapoiss: Võlts võitja
07.55 Johnny Bravo
08.20 Lazlo laager
08.45 Miki Hiir tegutseb Närimiskumm. Miki kokakunst. Tagurpidi linn
09.15 Onu Raivo jutupliiats
09.30 Lastega kodus*
11.05 Kaks kanget Lõuna-Ameerikas*.
12.05 Sinu küljes kinni*
12.35 Tähed muusikas*
13.35 Seitse aastat Tiibetis. Seiklusdraama
16.10 90210: Nulltolerants.
17.05 Rosamunde Pilcher – Mängus on armastus. Romantiline draama
19.00 Reporter+
19.35 Megastaarid vs Selgeltnägijad
20.35 Ärapanija
21.05 Me olime sõdurid. Sõjamärul
23.45 Hirmu põgenik. Krimimärul
01.55 Meedium: Sarmõrvari silmade läbi
02.40 Reporter+*
03.10 Rosamunde Pilcher – Teine vaatenurk. Romantiline draama
04.40 Tähed muusikas*
05.25 Prohvet

TV 3

05.40 Kirgede torm*
07.20 Rähn Woody
07.45 Minu sõbrad Tiiger ja karupoeg Puhh
08.10 Miki-hiir ja sõbrad: Eriagent Oso
08.35 Miki-hiir ja sõbrad
09.00 Bakugan
09.30 H2O – Merineitsid: Halb kuu seis
10.00 Sergeant Pepper. Perefilm
11.55 Vilde tee*
12.55 STOP!
13.30 Kord on näha, siis ei ole. Komöödia
15.40 Valged pole mängumehed. Komöödia
17.55 Mägidoktor: Tunded
18.55 TV3 uudised
19.30 Rajalt maha
20.30 Eesti otsib superstaari
21.40 Eesti otsib superstaari: Hääletus
22.00 SUUR SEIKLUS: Tomb Raider – seikleja. Komöödia
23.50 Raske vihm. Põnevik
01.45 NCIS: Kriminalistid: Surnu pähe jäetud
02.40 Telejazz Live
04.55 Rajalt maha*
05.45 TV3 uudised*

Lumine ja tuisune nädal tõi kaasa ridamisi avariisid

Eelmisel reedel registeeris politsei Tallinnas ja Harjumaal kokku 148 liiklusõnnetust, neist ühes hukkus inimene ning viies õnnetuses sai kokku kuus inimest vigastada. Teisipäev tõi avariidele lisa, kuid õnneks ei olnud hukkunuid.

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

Raskeim õnnetus juhtus Põhja Politseiprefektuuri teatel eelmisel reedel Kõue vallas Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee 58. kilomeetril, kui 23-aastase noormehe juhitud sõiduauto Mazda kaotas juhitavuse.

Masin sattus külglibisemisse ning põrkas kokku vastutuleva sõiduautoga Volkswagen. Seda juhtis 40-aastane Peeter. Seejärel põrkas Mazda omakorda kokku taga liikunud veoautoga Volvo, mille roolis oli 32-aastane Dmitri. Liiklusõnnetuse tagajärjel hukkus 23-aastane Mazda juht sündmuskohal.

Samal hommikul kell 8.11 juhtus liiklusõnnetus Saku vallas Tallinn-Saku-Laagri tee 2. kilomeetril, kus sõiduauto Ford, mida juhtis 48-aastane Jana, kaotas juhitavuse ja sõitis teelt välja. Liiklusõnnetuse tagajärjel sai vigastada auto juht.

Samal õhtul kell 17.36 juhtus liiklusõnnetus Maardus Vana-Narva maantee 24b juures. Sõiduauto Nissan, mida juhtis 34-aastane Jan, kaotas juhitavuse ja sõitis teelt välja vastu betoonposti. Sõidukis viibinud 34-aastane Pille ja aastane poiss viidi haiglatesse.

Reedel hukkus Kõue vallas maanteel Mazdat juhtinud 23-aastane noormees. Politsei

Lörts tõi rida avariisid

Lume- ja lörtsisadu jätkus teisipäeval. Ka see päev tõi kaasa avariisid. Õnneks ei olnud Harjumaal ühtegi hukkunut.

Teisipäeval, 10. novembril registreeris Põhja Politseiprefektuur 58 liiklusõnnetust. Kahes neist said inimesed kannatada.

Hommikul kell 8.55 juhtus liiklusõnnetus Kasemetsa-Kiisa maantee ja Kasemetsa tee ristmikul, kus sõiduauto Mercedes, mida juhtis 35-aastane Marge, kaotas juhitavuse, kaldus vastassuunavööndisse ning põrkas vastutuleva sõiduautoga Ford. Selle roolis oli 37-aastane Kairi. Fordi juht toimetati tervisekontrolliks haiglasse.

Olge ettevaatlikud!

Kell 17.25 juhtus liiklusõnnetus Tallinnas Pärnu maantee ja Raudtee tänava ristmikul, kus ülekäigurajal teed ületanud 11-aastane tüdruk sai löögi sõiduautolt Honda. Viimast juhtis 41-aastane Tauno. Jalakäija toimetati tervisekontrolliks haiglasse.

Politsei tuletab autojuhtidele meelde, et nüüd on aeg kiirustada suverehvide vahetamisega talverehvide vastu. Seoses muutunud tee- ja ilmaoludega tuleb korrigeerida oma sõidustiili ja olla liikluses äärmiselt ettevaatlik. Kindlasti ei tohi kihutada ega unustada ka pikivahe hoidmise olulisust. Samuti ei tasu teha järske manöövreid või järsult pidurdada.

MÄLUMÄNG

Sügismnemo 2009 9. mäng

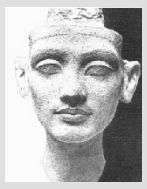

1. Edmund Hillary oli esimene, kes käis Mount Everestil ja mõlemal poolusel. 1985. aastal lendas ta väikelennukil põhjapoolusele. Kes oli siis tema kaaslaseks?
2. 1994. aastal ilmus raamat "Riigijuht Mao Zedongi eraelu", mis jagab teavet Mao harjumuste ja arvamuste kohta. Hiina valitsus pani raamatu kohe keelu alla. Mis ametikohta pidas Maod hästi tundev raamatu autor?
3. Teoorjuse ajal tuli suuremates taludes pidada mõisas regulaarselt teotööl käivat sulast – teomeest. Mis nimetust kandis naisteoline?
4. Mis relvaliigis läheb vehklejatel kirja topelttorge, kui võistlejad sooritavad selle praktiliselt üheaegselt (1/25 sek. jooksul)?
5. Eestis ilmusid esimesed mereteemalised postmargid 13. mail 1919 (nimiväärtusega 5, 36 ja 70 penni). Neil oli kujutatud kajakaid mere kohal. Selle margiseeria autoriks oli tuntud eesti teatri- ja maalikunstnik. Tarbekunstnikuna kujundas ta rahamärke, post- ja tempelmarke. Tema kujundatud on ka Eesti Wabariigi 5 %-lised võlakohustused (1919) ja esimesed Eesti pennised paberrahad (5 penni – roheline, 10 penni – pruun, 20 penni – oranž). Kes oli see kunstnik?
6. Meie planeedi suurim ühtne märgala paikneb Lõuna-Ameerikas, (200 000 ruutkilomeetrit). Seda on võrreldud Okavango deltaga. 120 linnuliigi seas elavad seal ka nandud. Suurimetajate 80 liigi seas võib kohata maailma suurimaid jaaguare. Mis nime kannab see märgala?
7. Kes esimese eestlasena broneeris koha Virgin Galactic`u kosmoselennule? Koht maksis 200 000 dollarit. Space Ship Two peaks Richard Bransoni kavade kohaselt alustama kommertslende 2010. aastal. Reis kestab 2,5 tundi, kusjuures 5 minutit ollakse kaaluta olekus.

8. mängu vastused: 1. Kalju Lepik, 2. meeste 4x100 teatejooks, 3. Johannes Taul, 4. Aleksander II, 5. ampel, 6. Helgi Sallo, 7. Kentucky.

Küsimused koostas Peeter Kubo.

TEATED

MÜÜK

• Küttekauplus Männiku tee 106b E-R avatud 8.00-17.00, L avatud 8.00-14.00. Turbabrikett, puitbrikett, kaminapuud. Kase küttepinnud. Küttegraanul. Tellimine tel 657 7778, 513 7737

• Uued ja kvaliteetsed Mitsubishi soojuspumbad koos paigaldusega. Liisi soojuspump koju juba 3000 kr sissemaksuga! Tel 5648 3222, www.homeair.ee

OST

• Eesti Metsamaakler ostab **metsakinnistuid ja raieõigust.** Tel 744 6655, 528 5038

TEENUS

• Ennustamine 24h. Tel 900 2412 min. 40kr + km. Õnne äris, armastuses. Psühholoog-hüpnoterapeut. www.hot.ee/paikesepoeg

• Kogemustega 45 a. ehitusmees ootab tööpakkumisi. Üldehitustööd, santehnilised ja plaatimine. Tel 5361 3453, payu61@hot.ee

• Teostan kõiki sanitaartehnilisi, elektri- ja ventilatsioonitöid. Garantii. Tel 5613 1620. Aleksei

• Vannitoaremondid. Tel 5826 2606, bathrooms.onepagefree.com

Reklaamipinna broneerimine ja teadete edastamine
myyk@harjuelu.ee
tel. 646 2215.
Avaldame tööpakkumised reakuulutuste veerus TASUTA!

JÄRJEJUTT 4

Jaan Mölder: "Ta ütles mulle – sa võta see linn ja tee temaga mis tahad. Ega hullemaks minna ei saa."

ÜLO RUSSAK

Paldiski – tapluste tallermaa

Proovinud kätt ka tuntud haigla haldusjuhina. Ja kui veel parasjagu täiendad Rootsis ennast meditsiini alal, siis... Ootamatu ettepanek!

Paldiski, Paldiski...

26. aprillil 1994 oligi doktor Jaan Mölder Paldiskis, otse tõkkepuu taga. Ja teisel pool tõkkepuud relvastatud sõdur karmis keeles küsimas, kuhu minek? milleks minek?

Sõdurist Jüri Tiku ja Jumala abiga möödas, siis linn nagu linn ikka. Õigemini – nagu vene väikelinn ikka. Viiekordsed räämas majad räämas trepikodade ja lagunenud välisustega, olematu heakord, mille mastaapsust viimaste aastate poliitiline määratlematus oli kordades kasvatanud. Kõige selle korralageduse kontrastiks loosungid SLAVA..., DA STRASTVUJET...

Jaan Mölder: "Tegelikult oli esimene tutvus Paldiskiga ikka märksa karmim kui tutvus ühe keskmise vene väikelinnaga. Nii kui Jüri Tikuga linna sisse sõitsime, istus üks toonitud klaasidega must Chrysler meile sappa. Kuhu meie, sinna tema.

Linna keskel, valgusfoori taga ajas Chrysler ennast kohe meie kõrvale. Meiepoolne aknaklaas lasti alla ja salongist, nahkistmete vahelt, sihtis meid kalašnikovi toru. Ega Jüri Tikk ka kade mees polnud, võttis juhiistme kõrvalt kaks Glocki, sättis need demonstratiivselt armatuurlauale. Siis jäi Chrysler meist millegipärast maha."

Kes nad olid? Mis nad tahtsid? – see on saladuseks siiamaani. Ja jääbki saladuseks. Igasuguseid poolsõjaväelisi grupeeringuid, eraisikute jõuke, lihtsalt bandesid, kes kõik tahtsid segasest olukorrast teenida, polnud Paldiski tõkkepuu taga sellel segasel ajal mitte vähe. Igal juhul olid nad mehed, kes mõistsid ainult relvade keelt.

Mees, kes oli harjunud kõnelema kõige inimlikumas keeles, rääkima doktorina inimestega nende hädadest, pidi otsustama, mis keeles ta jätkab – kas hakkab rääkima uut ja tundmatut keelt. Ja aega tal otsuse langetamiseks ei antud. See tuli praktiliselt välja öelda kohe.

Jaan Mölder: "Mille vahel mul valida oli. Kuulsa Seppo eksperimentaalkliiniku olid toonane sotsiaalminister Marju Lauristin ja tervishoiuminister Toomas Vilosius vastu rahva tahtmist sulgemisele määranud, uut üleeuroopalist katastroofmeditsiini keskust tollase 4. haigla baasil riigil raha luua polnud. Õigemini ei tahtnud rahvusvahelisest keskusest kuulda neljanda ehk valitsuse haigla peaarst Peeter Mardna."

Loomulik, kes tahaks oma hästitasustatud kohast ilma jääda. Kuigi katastroofmeditsiini keskuse rajamist soovitas siis grupp meedikuid, kes oli ka vastava ettevalmistuse saanud. Et Ida-Euroopas katastroofmeditsiini keskust veel polnud, oleks need investeeringud varsti rahana tagasi tulnud.

Kuulus eksperimentaalne Seppo kliinik jaotati hoopis laiali – põletusosakond läks Keila haiglasse, Mustamäele trauma ja mädanikud. Ka HOLis oli mitmel korral Keila haigla küsimus arutluse all. Mingiteks kardinaalseteks ümberkorraldusteks maakonna suurimas haiglas polnud raha ega jõudu ka Harjumaa Omavalitsuste Liidul.

Jumalate käepigistus Kadrioru lossis, jaanuaris, 1994. Kontadmiral Aleksandr Olhovikov ja kolonel Raul Luks. Jälgib president Lennart Meri. Peitu on pugenud kaitseväe juhataja Aleksander Eiseln. Repro

Jaan Mölder: "Seppo kliiniku haldusjuhina töötades olin nagunii osa oma kirurgi professionaalsusest kaotanud. Seppo kliinik läks aga likvideerimisele. Tuli midagi valida."

Paldiski... Paldiski...

Jaan Mölder: "Valitsuse eriesindaja Jüri Tikk ütles mulle – võta see linn ja tee mis tahad. Ega hullemaks enam minna ei saa."

Nii nagu nad tulid, nii ka läksid

Kokkuleppel kaitseministriga pidi Paldiskisse minema korda tagama ka üks Eesti jalaväekompanii. Kolonel leidis majutuseks neile ka tühja kasarmu linna ääres.

Kolonel Raul Luks: "Kui mehed kohale jõudsid, oli kohe selge, et kompaniist pole seal lõhnagi. Kompaniis on sada meest. Tuli natuke üle kahekümne, kaks jagu..."

See oli siis kõik, mis Eesti kaitsevägi sai strateegiliselt ülimalt tähtsasse kohta saata...

Nõukogude armee hakkas aga sellest hoolimata lahkuma. Kõigepealt reakoosseis, siis nooremohvitserid.

Raul Luks: "Ühel öösel – olin just magama heitnud, rampväsinud – helistas mulle Laaneots: mis Paldiskis toimub, tankid möirgavad, isegi Tallinnasse on kuulda! Siis aga kuulsin minagi – tankidel olid tõesti hääled sees... Selgita välja, mis toimub, karjus ärritatud Laaneots edasi. Tema ise pidi Tallinna kaitset hakkama organiseerima.

Mõtlesin siis – kas nad tõesti kavatsevad veel nüüd, mil kogu väekontingent lahkunud, minna Tallinna peale, milleks muidu see südaöine mootorite käivitamine?

Äkki on Moskvas jälle mingi putš või võimupööre. Kurat neid teab! Mida suutnuks siis need paarkümmend automaatidega relvastatud meest linna servas 20 tanki vastu?

Järgneb

LOOMADE HOIUPAIK

1081 T-5
Vanus 2 aastat
Sugu Poiss
Leitud Astangu, 29.10.2009
Loovutus 12.11.2009
Pooliku sabaga kastraat

1092 T-5
Vanus 10 kuud
Sugu Poiss
Leitud Keila linn, Paldiski mnt, 30.10.2009
Loovutus 13.11.2009

1097 T-4
Vanus 6 kuud
Sugu Tüdruk
Leitud Keila linn, Paldiski mnt, 30.10.2009
Loovutus 13.11.2009

1098 T-4
Vanus 5 aastat
Sugu Tüdruk
Leitud Keila linn, Paldiski mnt, 30.10.2009
Loovutus 13.11.2009

1099 T-4
Vanus 2 aastat
Sugu Tüdruk
Leitud Keila linn, Paldiski mnt, 30.10.2009
Loovutus 13.11.2009

1101 T-4
Vanus 1 aasta
Sugu Tüdruk
Leitud Keila linn, Paldiski mnt, 30.10.2009
Loovutus 13.11.2009

1102 T-4
Vanus 6 kuud
Sugu Tüdruk
Leitud Keila linn, Paldiski mnt, 30.10.2009
Loovutus 13.11.2009

15530
Vanus 6 kuud
Sugu Tüdruk
Leitud Randvere tee, 22.10.2009
Loovutus 05.11.2009
Sterliseeritud

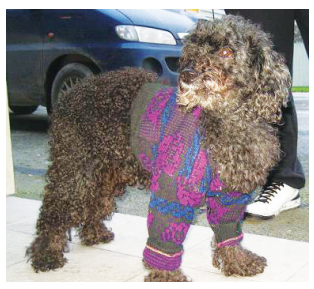

15716
Vanus 5 aastat
Sugu Poiss
Leitud Astangu 02.11.2009
Loovutus 16.11.2009
Seljas kootud vest

Tallinn, Viljandi mnt 24D. Tel. 621 7746; 5349 4045. www.loomadehoiupaik.ee

HARKU VALLAVALITSUS TEATAB:

On alanud on hajaasustuse veeprogrammi 2009. aasta II vooru taotluste vastuvõtt. Taotluste vastuvõtmise viimaseks tähtajaks vallavalitsuses on 14. detsember 2009.

03. novembri 2009 korraldusega nr 1375 kuulutas Harku Vallavalitsus välja hajaasustuse veeprogrammi 2009. aasta II taotlusvooru. Selles taotlusvoorus kasutatakse nii tänavu kui eelmisel aastal kasutamata jäänud rahalisi vahendeid.

Hajaasustuse veeprogramm on suunatud valdade hajaasustusega piirkondadele, et tagada ja parandada joogivee kättesaadavust. Programmi raames toetatakse järgmisi hoonetevälise joogivee süsteemi rajamisega seotud tegevusi hajaasustusega piirkondades: kaevude (puur- ja salvkaevude) ja nende teenindamiseks vajalike veetrasside ehitamine ning renoveerimine, samuti olemasolevatest kaevudest uute trasside ehitamine või olemasoleva trassi renoveerimine. Samuti saab toetust taotleda vee pumpamiseks või puhastamiseks vajalike tehniliste seadmete ja tarvikute jaoks, sh vajalike elektritööde teostamiseks. Toetuse hulka kuulub ka rajatud hoonetevälise veesüsteemide teostusmõõdistamine ja vee kvaliteedi analüüs

Toetust saavad taotleda füüsilised isikud ning mittetulundusühingud ja sihtasutused, kui nende põhikirjaliste tegevuste hulka kuulub oma liikmete või elanike joogiveega varustamise tagamine. Toetuse piirsummaks ühe majapidamise puhul on 100 000 krooni ning toetus ei saa olla suurem kui 2/3 projekti üldmaksumusest. Taotleja omafinantseering peab olema vähemalt 1/3 kogu projekti maksumusest.

Enne taotluse koostamist ja esitamist majapidamise asukohajärgsele vallavalitsusele tuleb kindlasti tutvuda programmdokumendiga ning taotlejatele suunatud informatsiooniga, mis on kättesaadav Harju Maavalitsuse kodulehel www.harju.ee/?id=11173.

Maakondlikud kontaktisikud on Jüri Muru, Harju Maavalitsuse arenguosakonna juhataja asetäitja, tel 611 8780, e-post jyri.muru@mv.harju.ee ja Henn Vaher, Harju Maavalitsuse arenguosakonna transporditalituse juhataja, tel 611 8782, e-post henn.vaher@mv.harju.ee

Informatsiooni hajaasustuse veeprogrammi kohta saab ka Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse koduleheküljelt www.eas.ee ja Harku Vallavalitsuse keskkonnainsenerilt Kerttu Ellermaalt, tel 600 3866, e-post kerttu.ellermaa@harku.ee

Kui Teie kodukandis on lähenemas mõni põnev sündmus või tore üritus, andke teada info@harjuelu.ee.
Avaldame selle 3. leheküljel "Tulemas" rubriigis!

HARJU ELU MAAKONNALEHT

Tähelepanu, mälumängurid!

Laupäeval, 21. novembril, algusega kell 12.00 toimub Pirita Vaba Aja Keskuse peeglisaalis 41. Kloostriturniir. See on teemamäng, 50 küsimust ajaloost ja 50 küsimust spordist. Võistlema oodatakse kolmeliikmelisi võistkondi, võib tulla ka üksi või kahekesi, sest kohapeal võib moodustada meeskondi. Auhinnalaud on rikkalik, sest selle moodustamisest on ka seekord osa võtnud Tallinna Kultuuriväärtuste amet ja kirjastused Eesti Raamat, Olion, Ajalehtede Kirjastus jt. Üldvõitjaid ootab Tallinna keskaegne restoran Olde Hansa. Kohtumiseni!

Ainult Harju Elu tellijaile:
lähiajalooline dokumentaalainetel põhinev põnevik

ÜLO RUSSAK

MÄRGIGA TÄHISTATUD AEG

TAHAD TEADA TELGITAGUSTEST?
Telli Harju maakonnaleht vähemalt pooleks aastaks, siis leiad uuel aastal oma postkastist ka meie lähiajalugu ja ajaloo telgitaguseid paljastava 200 leheküljelise dokumentaalteose.
See on raamat, mis peab olema iga harjumaalase kodus!

HARJU ELU MAAKONNALEHT

tellimishinnad:

firmadele	eraisikutele
1 kuu 50 krooni	1 kuu 40 krooni
3 kuud 150 krooni	3 kuud 120 krooni
6 kuud 300 krooni	6 kuud 200 krooni
12 kuud 580 krooni	12 kuud 380 krooni
indeks 3012	indeks 69841

NB! Üksikmüügist ostes maksab leht 12 krooni.

Tallinna krematoorium

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringselt kogu Eesti piires. Tuhastamismatus soodsaima hinnaga. Kõik matuseteenused. Suurim urnivalik Eestis. Kaks kabelit ja kaks peieruumi.
Telefon 623 8808 – 24h!
www.krematoorium.ee

Avaldame kaastunnet Reet ja Tiina Seppale kalli abikaasa ja isa

MARGUS SEPPA

surma puhul.

AS Sagro kollektiiv

Harju Elu
www.harjuelu.ee

Vastutav väljaandja
Ülo Russak – 631 1456
Peatoimetaja
Kaia Roots – 646 2215
Tegevtoimetaja
Marko Tooming – 646 2215

Toimetajad
Toomas Roosileht, Allar Viivik
Regina Lilleorg – 646 2215

Küljendus
Lauri 'PL' Lumiste – 631 1456

Müügijuht
Anu Roots – 631 1456

Postiaadress:
10122 Tallinn, Endla 31-13,
tel: 631 1456, faks: 631 1316,
e-post: info@harjuelu.ee

Astu läbi: Endla t. 31,
I korrus, tuba 13, kell 9-16

Maakonnaleht Harju Elu,
tellimisindeks 69 841

Väljaandja OÜ Harel,
Trükk: AS Printall

Reklaami sisu ja lugejakirjades toodud seisukohtade eest toimetus ei vastuta.

Reklaamide laekumise tähtaeg reedesesse lehenumbrisse on neljapäeval kell 14.00.

NÄDALA KOMMENTAAR

Kes kaitseb Eestimaad?

ARVAMUS

Ants Tamme
"Videviku" peatoimetaja

Tänu Venemaa (vahepealsetel saatuseaastatel Venemaa kui NSV Liidu tuumikriigi) lähinaabrusele on eestimaalastel olnud ainukordne võimalus osaleda üpriski pikale veninud, kuid viimaks siiski suhteliselt valutult lõppenud ajaloolises eksperimendis, mille käigus leidis veenvalt tõestamist kogu inimkonnale vajalik asjaolu: ühiskonnakorrana ei kõlba totalitaarne sotsialism ega kommunism mitte kusagile peale ajaloo prügikasti...

Paraku on Venemaa oma järjest kõnekamalt ilmnevate imperialistlike ambitsioonidega endiselt meie mõjukaim naaber. Impeeriumid on ju alati oma (igaveste) huvide järgimiseks naabrite huve jalge alla tallanud kas neid omavahel vastuollu ajades või siis pisemate naabrite riiklikest huvidest jõhkralt üle sõites.

Saastatud Läänemeri

Eelöeldu kehtib ka kurikuulsa Läänemere alla planeeritava gaasitoru (Nordstream) kohta. Eeskätt Venemaa enda tööstusheitmetest (Leningradi oblastis on ju tubli kümnendik Venemaa tööstusvõimsustest!) päästmatult üleküllastatud Soome lahe ääres kügelev väike Eesti peab kahjuks lähitulevikus osalema järgmises mastaapses keskkonnaeksperimendis: kas ja kuidas on võimalik elada ja toime tulla täiesti saastunud madala veega Läänemere ääres? Sest ei ligi sajandi vältel merepõhja ladestunud tööstusmürkide ega II maailmasõja lõpul sinna miljonite tonnide kaupa uputatud sõjamürkide pinnale paiskumisest ja haavatavalt madala Läänemere ülakihtidesse tungimisest pole meil pääsu.

Arvestatava tõsise ohuna lisandub Vene-Saksa gaasijuhtmele ka veel sõjaline aspekt, sest Venemaa kindralstaap ei jäta muidugi mõista kasutamata gaasitoruga kaasnevaid lisavõimalusi suurendada oma sõjalist kohalolekut kogu Nordstreami ulatuses, sest toru julgeolek vajab ju tagamist ja seda tehakse Kaliningradi oblastist edasi kaugele lääne ja lõuna poole nihutatavate mereväeüksuste näol.

Et Euroopa Liidu üks peasponsoreid, suur Saksamaa, on kuulutanud kõnealuse gaasitoru oma eelisprojektiks ning euroliit ei tee keskkonnaohtliku gaasitoru vastu õrna piuksugi, siis ei jää Eestil ilmselt muud üle kui kasutada enesekaitseks muid, loodetavasti jõulisemaid vahendeid-võimalusi.

Loota Soome, Saksamaa või mõne teise Balti mere äärse riigi keskkonnakaitseorganitele on minu hinnangul lihtsameelne enesepettus.

Eesti parlament ja valitsus peaksid oma senisest Brüsseli suurpoliitikutele alandlikult kuuletuvast hoiakust lahti saama ja tegema oma riigi kaitseks midagi seesugust, mis euroliidu konsensusmugavustesse raugenud tegelinskid ka väikeste Balti liikmesriikide muredele reageerima paneksid.

Helistasin läinud nädalal oma kunagisele kolleegile ajakirjanduspõllul, praegusele EV välisministeeriumi asekantslerile Harry Tiidole ja tundsin huvi, kas Eesti ei peaks nüüd gaasitoru asjus tegema Brüsselile omal moel midagi seesugust, mida tegi äsja Tšehhi huvide kaitsmiseks president Vaclav Klaus: ta keeldus liitumast Lissaboni lepinguga enne, kui Brüssel on arvestanud tšehhide erinõudmistega. Ja teatavasti saavutaski president Klaus edu.

Sudeedimaalt pagendatud sakslastel ja nende järeltulijatel pole edaspidi võimalik oma sealset, omal ajal kompenseeritud omandit enam kuigi kergesti tagasi taotleda.

Asekantsler keeldus

Asekantsler Tiido hüüatas minu ettepaneku peale lausa kohkunult: "Ei tule kõne allagi! Pealegi on Eesti ju Lissaboni lepingu ammu ratifitseerinud!" Seejärel viitas Tiido, et panus olevat tehtud hoopis eeskätt Soome keskkonnaorganisatsioonide le.

Mina kostsin seepeale, et mina kui endine Riigikogu liige küll keskkonnameestele lootma jääda ei saa.

Tean küll, et Eesti on Lissaboni lepingu ammuilma ratifitseerinud, aga nüüd peaksime selle ratifitseeringu kehtivuse peatama senikauaks, kui Nordstreami surmaohtlik projekt Brüsselis sisuliselt läbi arutatakse ja sellele meie taotlusel vastuvõetav alternatiiv leitakse…

Asekantsler Tiido aga kinnitas taas puiselt: see ei tulevat kõne allagi.

Nüüd paistab küsimus olevat ainult meis endis: kas meil leidub Toompeal, Stenbocki majas või siis vähemasti Islandi väljaku ääres söakaid ja sõltumatu mõtlemisega riigimehi, kes pole huvitatud üksnes Brüsselis kõigega nõustumise eest jätkuvalt kiita saamisest, vaid julgeksid pea või käegi riigi ja rahva eluliste huvide kaitseks kas või korrakski tulle pista.

Eestimaa on teie kätes, riigisad.

Loota Soome, Saksamaa või mõne teise Balti mere äärse riigi keskkonnakaitseorganitele on minu hinnangul lihtsameelne enesepettus.

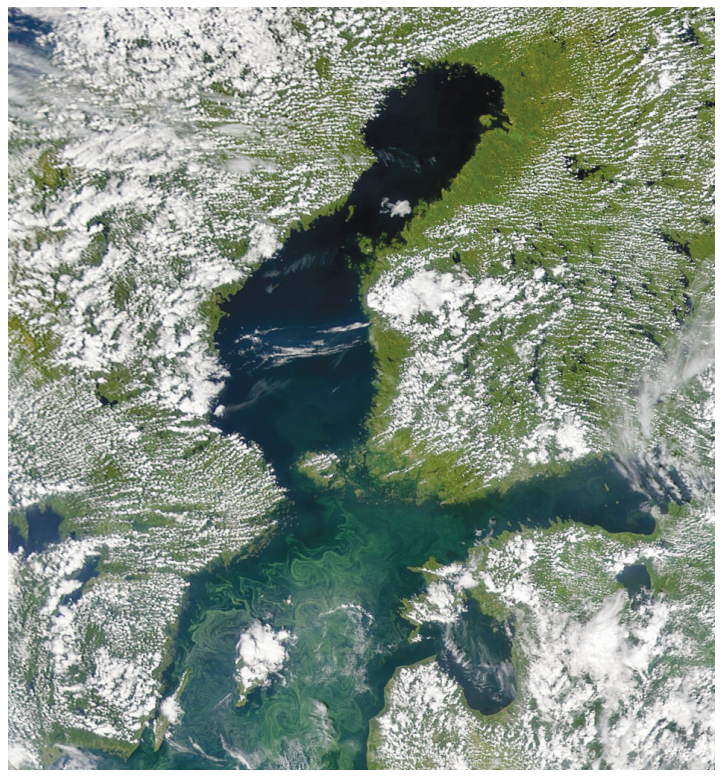

Kas ja kuidas on võimalik elada ja toime tulla täiesti saastunud madala veega Läänemere ääres? Internet

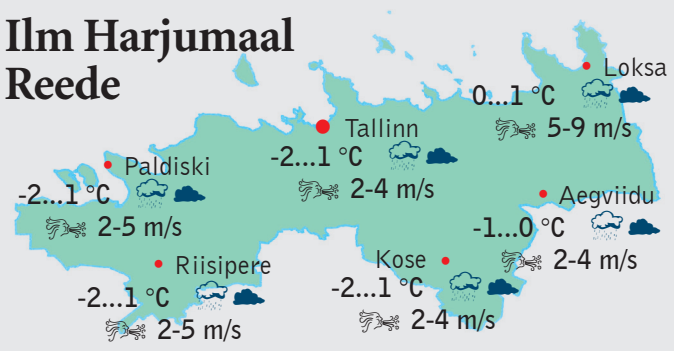

	Laupäev	Pühapäev	Esmaspäev
Aegviidu	-4...-1 °C, 1-4 m/s	-1...2 °C, 4 m/s	2 °C, 2-4 m/s
Kose	-4...-1 °C, 2-5 m/s	-1...2 °C, 4-5 m/s	2-3 °C, 3-4 m/s
Loksa	0...2 °C, 4-8 m/s	2...5 °C, 7-9 m/s	3...4 °C, 9-11 m/s
Paldiski	-2...0 °C, 3-6 m/s	0...3 °C, 5-7 m/s	2...4 °C, 4-5 m/s
Riisipere	-2...0 °C, 3-6 m/s	0...3 °C, 5-7 m/s	2...4 °C, 4-5 m/s
Tallinn	-4...-1 °C, 2-5 m/s	-1...2 °C, 4-5 m/s	2...3 °C, 3-4 m/s

vihmasadu
lumesadu
äikeseoht
tuisk
pilves
vahelduva pilvisusega
päikese-paiste

KARIKATUUR

SIGADE TERROR
Karikatuuri autor Marek Strandberg.

PEEP TAIMLA ILMAJUTT

Talvekuu november

Vaatamata masule ei jäänud seegi kord mardisandid kommide ja küpsisteta. Ilmaolud olid mardipäeva ajal Eestis piirkonniti erinevad: mõnel pool maa must, lörtsi-lumesegune või lausa jäine. Praeguse seisuga leidub meil lund kõige enam Haanja kõrgustikul ning Harjumaal: Kehra-Aegviidu kandis (paiguti üle 10 cm). Lähiajal väga suuri temperatuurikõikumisi oodata pole. Paari meetri kõrgusel maapinnast püsib termomeetri näit enamjaolt 0 kraadi lähedal. Teepinna temperatuur on aga talvisel ajal ikka madalam. Seega tuleb arvestada jätkuvalt libeduse ohuga. Talvisel ajal? Tõepoolest. Muide, teatmeteoste järgi oligi novembri vana nimetus just talvekuu. Kuigi kalendritalveni jääb veel aega, on meie ilmaoludki valdavalt talvised. Ega ka kuu lõpus mingit soojalainet oodata pole, pigem vastupidi.
Nii, et oli mart oli ilma poolest nii ja naa, kadri tuleb igatahes kõva ja külmetan`d.